

6 Omsorg i
massivt tre

18 Gigantkontrakt
til AF – igjen

30 Nye Atea-bygget
– Norges smarteste?

38 Mektagonen i Göteborg:
Sikkert och effektivt

AFPOSTEN

Nummer 1 / 2020 / 33. årgang

**AF POSTEN
BLIR DIGITAL!**

EKSTRA STOR
SISTEUTGAVE I PAPIR

Kunnskaps- kampen

AF trenger en jevn strøm av dyktige fagarbeidere for å vokse. Men hvordan skaffe flere når færre utdanner seg innen bygg- og anleggsgfagene?

LES MER PÅ SIDE 10

Kjære leser av AF Posten

Morten Grongstad,
konsernsjef AF Gruppen

Dette nummeret var klart til å gå i trykken da korona-alarmer gikk og verden ble midlertidig snudd på hodet. Vi ble nødt til å legge alt til side. Vi ønsker likevel å gi dere mulighet til å lese disse reportasjene, selv om de ble skrevet for en stund siden, og AF-hverdagen i skrivende stund er litt ulik fra normalen.

AFs medarbeidere har vist at organisasjonen takler omstillingen. Ute i prosjektene er nødvendige tiltak på plass. Vi holder avstand. Vi er opptatt av hygiene. Vi kan ikke være like sosiale som vi pleier. Mange har hjemmekontor, og sjonglerer videomøter med barnepass.

Det er mange forskjellige arbeids-situasjoner nå. Felles for alle er ønsket om å levere. Ønsket om å holde hjulene i gang, mens vi bare kan håpe at situasjonen kan komme tilbake til normalen så raskt som mulig. Og kanskje vi har lært noe underveis? I alle fall har koronaviruset bydd på en stresstest for alle digitale løsninger i AF. Selv om det ikke var planlagt, er det et passende oppspark til nye AF Posten, som fra slutten av april skal leve videre på nett.

En tid for alt. Magasinet du nå holder i hånden, er den siste papirutgaven av AF Posten. Det betyr slutten på 33 år med utgivelser av bladet, som har hatt en viktig funksjon i AF-sammenheng. Mens selskapet har vært i kontinuerlig vekst, har AF Posten

vært et sted medarbeidere har kunnet holde seg oppdatert og orientert. For meg og mange andre har bladet fungert som en lokalavis. Når AF Posten kommer i postkassen leter vi forventningsfullt etter bilder av gode kolleger eller andre kjentfolk.

I AF følger vi med i tiden, og nå er det naturlig at AF Postens gode reportasjer, fine bilder og framover også videoreportasjer publiseres på nett. Uvant for noen, helt sikkert, men i vårt selskap er vi vant til å møte endringer med nysgjerrighet og positiv holdning. Vi håper både medarbeidere, investorer og samarbeidspartnere fortsatt ønsker å holde seg oppdatert gjennom nyhetsbrev som vi vil sende ut jevnlig. I denne utgaven kan du lese mer om den digitale utgaven, og bli kjent med to av de som har vært sentrale i arbeidet med AF Posten gjennom mange år.

Satsing på fag. Mest av alt skal vi se framover i dette nummeret. Akkurat nå legges føringene for strategien som skal pensle ut retningen for arbeidet vårt de neste årene. Vi trenger flere dyktige medarbeidere, og både satsning på fag og økt mangfold gjennom initiativet «De beste folka» vil prege AF de neste årene. I denne utgaven ser vi på utfordringer og aktuelle tiltak som skal sikre at vi får folka vi trenger, og klarer å beholde dem. Vårt mål er å være den mest attraktive arbeidsgiveren innenfor vår bransje. Kun det er godt nok.

Lillehammer, onsdag 1. april 2020

LES AF POSTEN PÅ NETT:
AFGRUPPEN.NO/AFPOSTEN

06 AF-TRYKKET: Kolbotn har fått nye omsorgsboliger, med god utsikt fra stuevindue.

Dette får du i denne utgaven

- 04 AF NÅ!
- 06 AF TRYKKET
Omsorgsboliger i Kolbotn
- 10 TEMA
Fagsatsingen i AF Gruppen
- 18 AKTUELT
Ny gigantkontrakt
- 20 AKTUELT
Bli kjent med ÅBF
- 24 AKTUELT
AF Posten inn i ny æra
- 27 AKTUELT
Sporty Lars Henrik
- 28 MIN ARBEIDSDAG
Miljøforkjemperen
- 30 FOTOREPORTASJEN
Norges smarteste bygg
- 34 AF-KULTUREN
De beste folka
- 38 PROSJEKTET
Komplekt i Göteborg
- 42 NYE PROSJEKTER
- 44 AFS SUPERTEAM

AFPOSTEN

Nummer 1 / 2020 / 33. årgang

Ansvarlig redaktør: Knut Ekern
Redaktør: Kjersti Johannessen
I redaksjonen: Monica Iren Fasting, Linda Strand Jacobsen, Sissel Fantoft, Ruth Astrid L. Sæter, Susanne Spicar, Knut Ekern, Wibecke Brusdal, Kjersti Johannessen og Petter Moe

Design og produksjon: HyperRedink / www.hyperredink.no
Forsidefoto: Hans Fredrik Asbjørnsen
På forsiden: Kristine Røen og Johannes Killi
Opplag: 8400
Trykk: RK Grafisk

Kom gjerne med innspill til:
kommunikasjon@afgruppen.no

BILDET

Lysshow i Bærum

Snøhetta-tegnede Bærum kulturhus er et markant arkitektonisk bygg i Sandvika. Men etter 16 år i drift, hadde kulturhuset behov for en revitalisering av fasaden, samt et enklere vedlikehold av belysningsanlegget for driftspersonellet.

Den jobben tok AF Energi & Miljøteknikk, som har forsterket

fasaden ved å legge til lysstriper langs den store vindusveggen på utstikkeren. I tillegg er det montert syv Swarovski-lys på hver av de loddrette listene som er montert på fronten. Lysene er programmert hver for seg, slik at det kan designes lysshow på fasaden som skaper liv i Claude Monets allé i Sandvika.

Foto: Catchlight Fotostudio

Nå!

HEDERSPRIS TIL HEDERSMANN

“ Takket være Tor har mange gode energiplaner blitt satt ut i livet og gevinsten delt i stedet for at planene havnet i skuffen.

Utdrag fra juryens begrunnelse da EMTs Tor Olsen fikk Enovaprisen etter nærmere 35 år i energieffektiviserings tjeneste.

KJAPPE NYHETER FRA AF GRUPPEN

Vd i AF Gruppen i Sverige, Andreas Rydbo (till høyre), talade om säkerhetskultur i Nima Assadis byggpodd nyligen.

Foto: Henrik Lilja/HMB

Poddar arena för AF

Säkerhetskultur och könsbalans. Temana är högst varierade när AF deltar i poddar.

■ **Mer än hälften** av svenskarna lyssnar på poddar och lyssnandet har ökat kraftigt på några få år.

Andreas Rydbo och Åsa Tenggren passade nyligen på att bygga AF Gruppens varumärke i varsin branshpodd.

I Nima Assadis populära byggpodd *Hela kedjan* pratar Andreas Rydbo, vd i AF Gruppen Sverige, bland annat om säkerhetskultur.

“Minst åtta säkerhetsronder ute hos bolagen är mitt löfte inför 2020”.

I podden *Samhällsbyggnadskvinnor* talar HMS- och kvalitetschef Åsa Tenggren med Amanda Eklund om ledarnas viktiga roll för att skapa en kultur som attraherer både kvinner og män till branschen. ■ ■

“ **Minst åtta säkerhetsronder ute hos bolagen är mitt löfte inför 2020.**

ANDREAS RYDBO
VD I AF GRUPPEN SVERIGE

Lyssna på
Andreas och Åsa
<https://soundcloud.com/helakedjan>
<https://am4ndaeklund.podbean.com/>

Lederbytte i Målselv

■ **AFs datterselskap** Målselv Maskin & Transport har fått ny direktør etter at Frank Eriksen har ønsket å gå over i en ny rolle som økonomisjef i selskapet. Påtroppende leder Erik-Anders Helin har vært prosjektdirektør i selskapet siden sommeren 2019. Før det var han mange år i Forsvarsbygg.

– Jeg ser frem til å ta en ny rolle i selskapet, og gleder meg til å videreutvikle enheten sammen med dyktige medarbeidere. Siden jeg startet i fjor er jeg blitt enda sterkere i troen på at selskapet er godt posisjonert til å utvikles videre, sier Erik-Anders Helin.

Ekstraservice i Sandefjord

■ I Sandefjord bygger AF Eiendom og Miliarium Bolig 136 leiligheter på bryggekannten. AFs datterselskap Strøm Gundersen er totalentreprenør.

Det blir lagt til rette for blant annet felles gjesteleiligheter, selskapslokale og treningsrom. En egen service-vert vil sørge for drift av fellesområdene og tilby personlig service til beboerne.

Gjennom appløsningen til det norske selskapet Unloc vil beboere og sameiet enkelt kunne dele tilgang til felleslokalene, og de som ønsker det kan også få digitale nøkler til egen dør – altså at de kan åpne dørene med mobilen. Det betyr også at de enkelt kan gi håndverkere, vaskehjelp eller familiemedlemmer tilgang til leiligheten. ■ ■

Foto: MS1

Forretningsutvikler Finn Magnus Holden i Unloc og AF Eiendoms prosjektleder Marius Leiddal tester de digitale nøklene foran Nye Kilen Brygge i Sandefjord.

Ny leder av AF Eiendom

■ **Otto Groth** er ny direktør for AF Eiendom, og erstatter Matilda Vinje, som begynner i Bonava. Otto ble ansatt i AF i 2008, og har de siste tre årene vært porteføljedirektør i AF Eiendom.

– Jeg gleder meg til å fortsette den positive reisen AF Eiendom er i gang med og legge til rette for at vi får ut potensialet som ligger i organisasjonen. Det er en kompetent og ambisiøs gjeng som jobber godt i team mot felles mål, sier Otto Groth.

Foto: RAMMELAUS/SNO

Evig snø

■ ■ **Betonmast Romerike** har bygget det innendørs skianlegget SNØ, som åpnet i januar. Kontrakten var en totalentreprise på 700 MNOK. Det 50 000 kvm store skianlegget tilbyr langrenn, alpin og aking – året rundt. Eiçon Fasade og Eiçon Nybygg fikk oppdraget med å lage fasaden. Arkitektene Halvorsen & Reienes visjon var en smeltende isbre, noe som resulterte i et krevende fasadearbeid, med en prislapp på 40 millioner kroner. ■ ■

AF-prosjekt vant Cityprisen

■ **Nygaardsplassen** i Fredrikstad vant Cityprisen 2020. Byggherre og konseptutvikler er Cityplan, mens totalentreprenøren er AF Bygg Østfold. MAD Arkitekter er arkitekt, og Studio Gran interiorarkitekt.

«Nygaardsplassen er historien om et øde sted i byen som fikk fornyet liv. Boliger, kontorer, forretninger og restauranter omkranser et indre torg og en ny intim byggate, der alle elementer spiller godt sammen og tilfører aktivitet og bevegelse i og gjennom området,» skriver juryen i sin begrunnelse. ■ ■

» AF NYBYGG

Omsorg for beboere og nærmiljø

Det er ingen typisk institusjon AF Nybygg har laget på Kolbotn. Her snakker vi hjemlig preg, kunst inne og ute, massivtre og passivhusstandard.

TEKST WIBECKE BRUSDAL FOTO KRISTER SØRBØ

Etter ønske fra Oppegård kommune og Husbanken har arkitekten lagt vekt på at bygget er mest mulig integrert med omkringliggende nabolag.

“ Man kan bare legge seg ned på gresset en regnfull dag og høre regnet tromme på taket. Ren terapi.

AUDUN WIGDEL, VIRKSOMHETSLEDER I KOMBO

« Knust og limt sammen med gull – og dermed enda mer verdifullt enn før. Litt sånn som livet etter mange år? Kunstverket utenfor KOMBO inviterer til refleksjon.

» Beboer Inger Løvlien Furu gleder seg til å flytte inn. Hun var med på befaring av omsorgsboligene sammen med helseminister Bent Høie i september 2019.

“ Dette er et veldig flott bygg hvor mange har vært engasjert i å få realisert prosjektet.

AUDUN WIGDEL, VIRKSOMHETSLEDER I KOMBO

Foto: Kjersti Johnnesen

Midt i Kolbotn sentrum ligger det moderne og prisbelønte helsebygget KOMBO – med passivhusstandard, et bæresystem i massivtre og gjennomført materialbruk.

AF Nybygg overleverte nylig bygget med 72 omsorgsboliger til byggherre Nordre Follo kommune.

Snart flytter beboerne, som er fra 50 til godt over 100 år, inn i de nye boligene. Det er lagt betydelig vekt på å ivareta behovene deres, samtidig som tre-detalljer, møbler og utsmykning skal gi beboere og pårørende følelsen av å være «hjemme». I tillegg er korridorene noe utradisjonelt utformet.

– Beboerne der jeg jobbet tidligere samlet seg i gangene, det er der det skjer noe. Derfor er det laget sosiale soner med sofagrupper i korridorene som legger til rette for dette. Flere av disse er nær store vinduer med utsikt til parken eller grøntområdene, sier Audun Wigdel, virksomhetsleder i KOMBO.

IKKE BARE FOR BEBOERE. Omsorgsboligen har fellesfunksjoner som dagsenter og treningsrom samt kontorer for hjemmetjenesten.

– Dagsenteret er åpent fem dager i uken. Hit kommer blant andre hjemmeboende med demensdiagnose som ikke har nødvendig tilsyn på dagtid. I tillegg er den øverste etasjen rettelagt for beboere med demensdiagnose med behov for døgnbemanning. Her er fellesområdene større, forteller Wigdel.

For å tilføre liv til området rundt KOMBO er det en gjennomgang på tvers av bygget som vil fungere som en snarvei for skoleungdom til og fra Ingieråsen skole. På veien passerer man husets kafé, som er åpen for alle. Den vil ha skjenkebevilling og kokken lover god og næringsrik mat.

– Drømmen er også å kunne invitere en barnehage hit på lunsj i ny og ne. Det skaper ekstra liv og stemning, sier Wigdel entusiastisk og viser frem trappeoppgangen. Der skal et atrium om ikke lenge møbleres slik at det blir innbydende for store og små.

FAKTA

KOLBOTN OMSORGSBOLIGER (KOMBO)

Byggherre: Nordre Follo kommune (tidl. Oppegård kommune)

Oppdrag: 72 omsorgsboliger, bygget i passivhusstandard og med bæresystem i massivtre.

Oppstart: 2017

Ferdigstillelse: Januar 2020

Kontraktssum: 210 millioner kroner

Benyttet ca. 75 000 skruer til massivtre-montasjen

DET ER EN KUNST Å BLI MENNESKE. På veggene i gangene henger store kunstfotografier på de lyse panelveggene. De skjuler ventilasjonslukene og skaper liv på veggene.

– Vi inviterte fire kunstfotografer til å ta fotografier over tema: «Det er en kunst å bli menneske». Det oppdraget har de løst på ulikt vis. Hver etasje får sitt preg. Fra dokumentariske bilder til abstrakte foto med bare flytende farger, sier Aud Val, prosjektleder i Nordre Follo kommune.

Den lokale kunstforeningen vil bidra med både lokal kunst og rullerende utstillinger i dagsenteret. Tre installasjoner pryder parkområdene utenfor. Alle med referanser til omsorgsboligene.

– Søylen ved inngangen til parken er hentet fra Italia, brukket og limt sammen med det samme middelet som benyttes i kinesisk porselen. Det gullbelagte middelet brukes for å gjøre det som har gått i stykker mer verdifullt, forteller virksomhetsleder Wigdel.

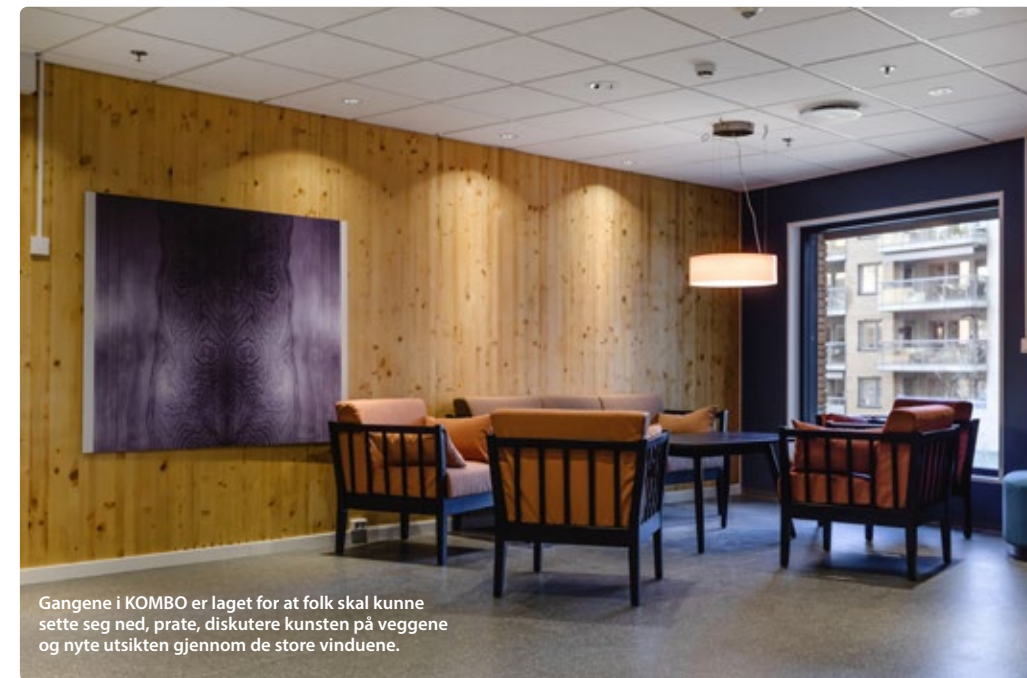
FLERE OASER. En vinterhage med kunstgress og naturfolierte glassvegger er en liten oase i etasjen.

– Alle som kommer inn her bidrar uoppfordret med gode forslag til hva hagen kan brukes til. Hvorvidt det blir fotball eller minigolf har vi ikke bestemt ennå. Kanskje en ergometersykel som vil gi en følelse av en sykkeltur i det grønne? Flere leverandører som har sett hagen klør i fingrene etter å kunne levere spennende møbler. Man kan også bare legge seg ned på gresset en regnfull dag og høre regnet tromme på taket. Ren terapi, sier virksomhetslederen.

Fra takterrassen er det panoramautsikt over Kolbotn.

– De som driver dagsenteret fikk stjerner i øynene da de kom opp hit første gang. Her kan de ta med seg brukerne på piknik, og her skal det bli sommerfest.

– Dette er et veldig flott bygg hvor mange har vært engasjert i å få realisert prosjektet. Det gjør at det stilles høye forventninger til driften. Det er veldig gøy og gir mye positivt rundt oppstarten her, sier Wigdel.

Gangene i KOMBO er laget for at folk skal kunne sette seg ned, prate, diskutere kunsten på veggene og nyte utsikten gjennom de store vinduene.

“ Dette er et helt spesielt bygg, som i hver detalj er spesialdesignet med tanke på brukerne.

THOMAS SJØVOLD, TIDLIGERE ORDFØRER I OPPEGÅRD

Årets helsebygg

» Kolbotn omsorgsboliger ble i november 2019 tildelt prisen «Årets helsebygg». Kåringen skjedde under konferansen «Fremtidens omsorgsbolig og sykehjem» i regi av Nohrcon.

Dette sa juryen om prosjektet: «Korridorutformingen er noe utradisjonell og synes å kunne gi beboerne gode oppholdsarealer. Sammen med gjennomtenkt materialbruk, gir dette prosjektet et fint hjemlig preg. Fasaden er innbydende og ikke institusjonspreget. Gjennomgangsmuligheten i bygget er positiv og åpner huset opp for nærmiljøet.»

TRANG OG KREVENDE TOMT. Byggets plassering på en trang og krevende tomt har krevd stor grad av kreativitet fra arkitekten, prosjekterende og AF Nybygg. Siden bygget ligger mellom teglbebyggelse og en skogkledd fjellskråning, er fasadene i tre. Innvendig bidrar mye eksponert treverk til å regulere luftfuktigheten i bygget. Vannbåren varme i gulvene er levert av AF Energi & Miljøteknikk, som har stått for alt av rørtekniske arbeider som inkluderer varme og sanitær. Kommunen har vært opptatt av at hele prosjektet skal være bærekraftig og bygget er utført som et passivhus med bæresystem i massivtre.

– Det har vært et spennende prosjekt, med høy miljøprofil. Bruk av massivtre og passivhus-standard skiller dette fra andre omsorgsboliger. Det blir spennende å høre tilbakemeldingene fra kunden etter at beboerne har flyttet inn, sier prosjektsjef i AF Nybygg, Stian Mørk.

BRATT LÆRINGSKURVE. For Thomas Hamarsland var dette første prosjekt i AF Nybygg etter fullført Indøk-studium på NMBU i Ås. Han har vært med siden starten i oktober 2017. Som assisterende prosjektleder har han hatt en meget bratt læringskurve.

– Jeg har fått mye ansvar og lært utrolig mye. Grensesnittet mellom massivtre, stål og prefabrikkerte hulldekker har gitt oss flere utfordringer knyttet til både lyd og brannsikkerhet som vi har løst sammen med byggherren. Befaringsverktøyet Dalux, som inneholder blant annet kvalitetskontroll og avviksbehandling, har vært benyttet for å få god oversikt og kunne håndtere de grensesnittene, forteller Hamarsland.

– Siden vi har mye spisskompetanse i AF Gruppen, har vi benyttet interne ressurser gjennom prosjektet. Vi har fått god hjelp fra blant andre Tom Farstad, Omar Azzouz og Stig Ekrem i AF Bygg Oslo, avrunder Thomas Hamarsland. ■■

Involvert

» **ARKITEKTEN** Lars Jørund Haugen, sivilarkitekt, Gottlieb Paludan Architects

“ Vi har formet bygget med minst mulig institusjonspreg og mest mulig integrert med omkringliggende nabolag, etter ønske fra byggherre. Det har vært både interessant og utfordrende å jobbe med AF. De er opptatt av kvalitet og det er veldig bra.

» **BYGGHERREN** Thomas Sjøvold, tidligere ordfører i Oppegård kommune

“ Dette er et helt spesielt bygg, som i hver detalj er spesialdesignet med tanke på brukerne. Universell utforming, sambruk, klimaavtrykk og sanseopplevelser har stått sentralt. Bygget er plassert i sentrum av Kolbotn fordi vi ønsker at beboerne skal være en del av lokalsamfunnet.

» **ENERGILEVERANDØREN** Sigmund Bakke, prosjektleder energi hos AF Energi & Miljøteknikk

“ Kunden ville ha mye gulvvarme i bygget, som gir bedre komfort enn andre varmeløsninger. Kilden er fjernvarme, og løsningen ble levert i samarbeid med vår underentreprenør Enso.

Bygger kompetanse for fremtiden

Kristine Røen er lærling på E39-prosjektet, og stortrives med actionfylte dager. Her sammen med kollega Inger Johanne Ommundsen.

AFs storfamilie nærmer seg 6000 dyktige medarbeidere, og selskapet skal fremdeles vokse. Hvordan sikre den rette kompetansen når stadig færre velger yrkesfag?

TEKST MONICA IREN FASTJØG OG LINDA STRAND JACOBSEN
FOTO HANS FREDRIK ASBJØRNSEN OG CATCHLIGHT FOTOSTUDIO

Når AF sprenger fjell for ny trasé på E39, så er det Kristine Røen som borer, lader sprengstoff og fyller igjen med singel før salven går. Som lærling innen fjell og bergverk, mangler hun ikke adrenalin i hverdagen.

Etter en måned på studiespesialisering, fant 18-åringen fra Hessdalen ut at hun ønsket en utdanning som var mer spennende og praktisk. På anleggsteknikk var de tre jenter i klassen og da det skulle søkes om lærlingplass, tok hun kontakt med et AF-prosjekt i nærheten. Hun hadde sin første utplassering i tunnel i Soknedal. De siste seks månedene har hun jobbet som lærling innen fjell og bergverk på veiprojektet som skal gi 22 km ny vei mellom Kristiansand og Mandal.

Når Kristine skal ta fagprøven så vil hun bli utfordret på boring, beregning av sprengstoff, bønnlading og tetting av borehullene med singel. Men før det er det mye trening. Noen dager kan de lade opptil 200 hull.

– Det er skytebasen som er ansvarlig for salven. Det ansvaret kan jeg først få etter fagprøven. Men vi samarbeider tett allerede nå. Det hender jeg får trykke på knappen. Det er veldig gøy å jobbe med eksplosiver, forteller Kristine, og ser bort på kollega Inger Johanne Ommundsen som er Kristines fadder på anleggsprosjektet.

Kristine synes det er trygt at det jobber en annen jente på prosjektet, men forteller at det var uvant i starten å jobbe 12,5 timer hver dag i to uker bortsett fra søndag. Deretter følger en 14 dagers periode med fri.

– Mange jeg treffer i fritiden blir overrasket når jeg forteller at jeg jobber med sprenging på et stort veiprojekt. Det synes jeg bare er moro. Jeg liker å motbevisse når folk undervurderer meg.

REGJERINGEN PÅ BANEN. Som lærling er Kristine unik – ikke bare fordi hun har valgt en utradisjonell karrierevei. For selv om søkertallene til yrkesfaglige studieretninger samlet sett går opp, søker færre seg inn på yrkeslinjer rettet mot bygg- og

anleggsbransjen. Innen 2035 vil Norge mangle over 100 000 fagarbeidere hvis det ikke utdannes flere enn det gjør i dag. Bare i byggenæringen kan vi i 2030 mangle så mange som 30 000 fagarbeidere, ifølge tall fra SSB.

– Dette er en stor utfordring for AF, bransjen og for norsk næringsliv. Vi er avhengige av en jevn strøm av nye dyktige medarbeidere innen både fag og akademiske yrker i AF om vi skal kunne fortsette å vokse. Jobben med å gjøre bransjen mer attraktiv starter allerede på ungdomsskolen, sier Karin Engen, HR-direktør i AF Gruppen.

Helt mørkt er det heldigvis ikke. Regjeringen har siden 2013 styrket yrkesfagsatsingen med 630 millioner kroner fordelt på flere tiltak. I fjor viste tallene at 51 prosent av VG1-søkerne hadde valgt yrkesfag fremfor studiespesialisering.

– Det er svært gledelig at norsk ungdom ser mulighetene innen yrkesfag, og vi håper at flere velger bygg- og anleggslinjene fremover. AF skal være bransjens mest attraktive arbeidsgiver, og da må vi tiltrekke oss de beste fra alle relevante yrkesgrupper, sier Engen, som trekker frem en økt satsning på fag og ledelse som en løsning:

– I inneværende strategiperiode har vi nådd mange av målene vi satte oss gjennom vekst og styrket vår posisjon som arbeidsgiver. Samtidig må vi erkjenne at vi fremdeles har en vei igjen å gå når det gjelder satsing på fagkompetanse og ledelse. Det kommer vi til å jobbe videre med fremover.

SATSER PÅ LÆRLINGER. I dag jobber over 100 lærlinger i AF Gruppen, flesteparten innen anlegg, men også innen bygg, offshore, energi og miljø. AF har det siste året intensivert satsingen mot lærlinger, ved å besøke flere videregående skoler og, sammen med resten av næringen, ved å motivere flere til å velge yrkesfag gjennom kampanjen «Norges hyggeligste håndverker» og «Vi bygger småhus».

Denne vinteren ble også AFs første lærlingesamling på tvers av enheter gjennomført, med 53 lærlinger fra ulike virksomhetsområder samlet på Helsefy.

– Det har lenge vært et mål for oss å skape en fellesarena for lærlinger i AF, der vi som lærebedrift

FAKTA

AF GRUPPENS ANSATTE

Antall:
5500

Antall fagarbeidere:
2900

Antall lærlinger:
ca. 150

Line Lunderby

kan sette sentrale emner i AF i fokus og der de kan dele prosjekterfaringer. Jobben med å få tak i de beste folka starter allerede på videregående skole, og lærlingtiden er en unik mulighet for oss som bedrift til å skape gode holdninger og forberede dem på arbeidslivet. Det er et tett samarbeid mellom de lærlingeansvarlige i AF, og sammen ønsker vi å øke rekrutteringen til yrkesfag gjennom nært samarbeid med skolene og vise mulighetene en slik utdanning kan gi senere, sier HR-rådgiver Line Lunderby. Hun leder satsingen sammen med lærlingeansvarlig Stine Norøm i AF Anlegg, Roar Neegaard i AF Bygg Oslo og Kristin Sørli i AF Bygg Østfold.

– Hva er det som gjør at færre søker seg inn på disse studieretningene?

– Jeg tror det er færre som søker seg inn på yrkesfaglige retninger fordi foreldrenes meninger og holdninger har mye å si når du som 15-16-åring skal velge retning på videregående skole. Foreldrene mangler kunnskap om hvilke muligheter en slik utdanning innebærer, og sitter med en oppfatning av at dette begrenser barnas mulighet for høyere utdanning og jobbmuligheter senere i livet. Vi har flere eksempler i AF som kan motbevise dette, og det er disse historiene som må formidles til ungdommene og deres foreldre. Det er viktig at vi som bransje tar et løft for å øke statusen til fagarbeideren og tilrettelegger for at også de kan videreutvikle seg enten internt i bedriften eller med videreutdanning, påpeker Lunderby.

FRA LÆRLING TIL PROSJEKTLEDER. Men hva gjør AF så for å videreutvikle og beholde de dyktige fagutdannede medarbeiderne konsernet har? La oss skru klokken litt tilbake. Året er 2009 og Kristoffer

“ Jobben med å få tak i de beste folka starter allerede på videregående skole.

LINE LUNDERBY, HR-RÅDGIVER I AF GRUPPEN

“ Jeg kunne ikke gjort jobben min som prosjektleder like godt om jeg ikke hadde fagbakgrunnen min.

KRISTOFFER KROGSRUD | AF NYBYGG

AF tar grep for å tiltrekke seg mer fagkompetanse, blant annet ved å delta på fagdager – som på Kuben i vinter.

Petter Tufte satses på både som AF-ansatt og idrettsmann. Han er et av Norges OL-håp i Tokyo.

Krogsrud har fullført lærlingetiden i AF Bygg Oslo.

– Det var aldri tvil om hvilken yrkesvei jeg skulle velge. Jeg har gått med hammeren i hånda hele livet, og visste at jeg skulle bli tømrer. Jeg elsker den praktiske delen av utdanningen, og ble fort god på det teoretiske fordi jeg enkelt kunne uttrykke hva jeg selv hadde utført med tegning eller tekst. Etter endt læretid var det en periode ansettelsesstopp for fagarbeidere i AF Bygg Oslo, men gjennom AF fikk jeg jobb som tømrer hos et mindre tømrerfirma. Det var i denne perioden at jeg tok mesterbrevet på kveldstid. I 2011 kom jeg tilbake til AF som tømrer og våren 2012 startet vi tømrerarbeider på AFs første boligprosjekt på Sørenga. Jeg er vel den eneste som har deltatt i alle tre byggetrinn på Sørenga, der jeg startet som tømrer og avsluttet som prosjektøkonom, forteller Kristoffer.

Derfra har det gått slag i slag for Oslo-mannen som beskriver en litt rufsete ungversjon av seg selv med liten tålmodighet til å sitte stille på skolebenken.

– Jeg møter ofte barndomsvenner som er litt overrasket over at nettopp jeg har endt opp i rollen jeg har i dag. Det at jeg fikk oppleve mestring og glede gjennom årene på yrkesfag har hatt mye å si for meg,

⤵ Karin Engen

“ Vi er avhengige av en jevn strøm av nye dyktige medarbeidere innen både fag og akademiske yrker i AF om vi skal kunne fortsette å vokse.

KARIN ENGEN, HR-DIREKTØR I AF GRUPPEN

forteller 30-åringen.

På Bråtejordet på Strømmen leder Kristoffer i dag det som er AF Nybyggs største prosjekt noensinne. Siden 2013 har han klatret stigen i AF fra tømrer til KS-stillinger, prosjektøkonom og senere prosjektleder. Ved siden av har han tatt kveldsstudier ved BI, og er i dag veldig stolt og fornøyd med en blandet utdanning som byggmester og bedriftsøkonom.

– Jeg har hatt en god reise i AF der jeg er blitt gitt mange muligheter, men jeg har også tatt initiativ til mye selv. Vi jobber i en av de få bransjene der du fremdeles kan jobbe deg opp fra «scratch», og jeg kunne

ikke gjort jobben min som prosjektleder like godt om jeg ikke hadde hatt fagbakgrunnen min. Det er nettopp fagbakgrunnen som gir meg trygghet i hverdagen til å beslutte og iverksette. Jeg opplever at vi som har fagbakgrunn kan optimalisere og utvikle gode byggbare konsepter siden vi har kunnskapen om materialer, verktøy og arbeidsmetoder i bunnen, sier Kristoffer.

Også i dag bruker han fagkunnskapen ute i prosjekt gjennom å veilede ansatte, tegne detaljer og foreslå løsninger i bygget. Kristoffer mener det å satse på lærlinger og egne fagarbeidere er svært viktig fordi de i større grad sikrer at AF Gruppen leverer produkter med god kvalitet og gir større forutsigbarhet i produksjonen.

– Jeg har vist interesse og hatt litt flaks på veien, men historien min viser at yrkesfag ikke trenger å gi begrensninger for videreutvikling. Men vel så viktig mener jeg det er å bli god i faget sitt, og det gjør man ved å være nysgjerrig, vise yrkesstolthet og være åpen for stadige endringer. Innovasjon er kanskje i vinden nå, men i bunn og grunn har vi med fagbakgrunn alltid drevet med dette. Vi har optimalisert faget og sett etter forbedringer fra prosjekt til prosjekt, og det tror jeg

også er noe av suksesshistorien til AF, mener han.

HR-direktør Karin Engen mener Kristoffer er et skoleeksempel på medarbeiderutvikling i praksis, og legger vekt på at AF fremover også skal legge til rette for utvikling, enten man jobber ute i drift eller inne på kontor.

– **DET VIKTIGSTE JEG HAR GJORT.** På HasleLinje tusler en lyslugget og bredskuldret ung herre rundt på K4-prosjektet som etter hvert skal bli et hotell- og næringsbygg. Petter Tufte er ikke bare et av Norges OL-håp til neste års sommerleker, han er også AF-ansatt med en litt annen bakgrunn enn de fleste av AFs ingeniører.

– Mitt største forbilde var farfar som var arkitekt,

“ Det smarteste skolelei ungdom kan gjøre er å komme seg tidlig ut i jobb.

PETTER TUFT, PROSJEKTINGENIØR I AF BYGG OSLO

Kristine er glad for å ha kvinnelige kollegaer som jobber med det samme. Her får hun instruksjoner fra mentor Inger Johanne Ommundsen.

Det er veldig gøy å jobbe med eksplosiver.

KRISTINE RØEN, FJELL- OG BERGVERKSLÆRLING I AF ANLEGG

og jeg ville følge i hans fotspor. Han var klar på at om man skulle jobbe i denne bransjen, så måtte man også ha fagkompetanse. Jeg startet derfor på Nes videregående skole der jeg kombinerte yrkesfag med i TAF-studiet studiekompetanse (Tekniske og allmenne fag – bygg- og anleggsteknikk). Det er det valget i livet jeg er mest fornøyd med, sier Petter.

I dag er Petter ferdig med masterstudier som sivilingeniør i bygg- og miljøteknikk, har fast jobb i AF Gruppen og satser som toppidrettsutøver innen roing. Mellom alt dette finner han også tid til å representere AF på yrkesdager for å fremme yrkesfaglige studieretninger, nettopp fordi han selv har hatt så stor nytte av sin fagkompetanse så langt i karrieren.

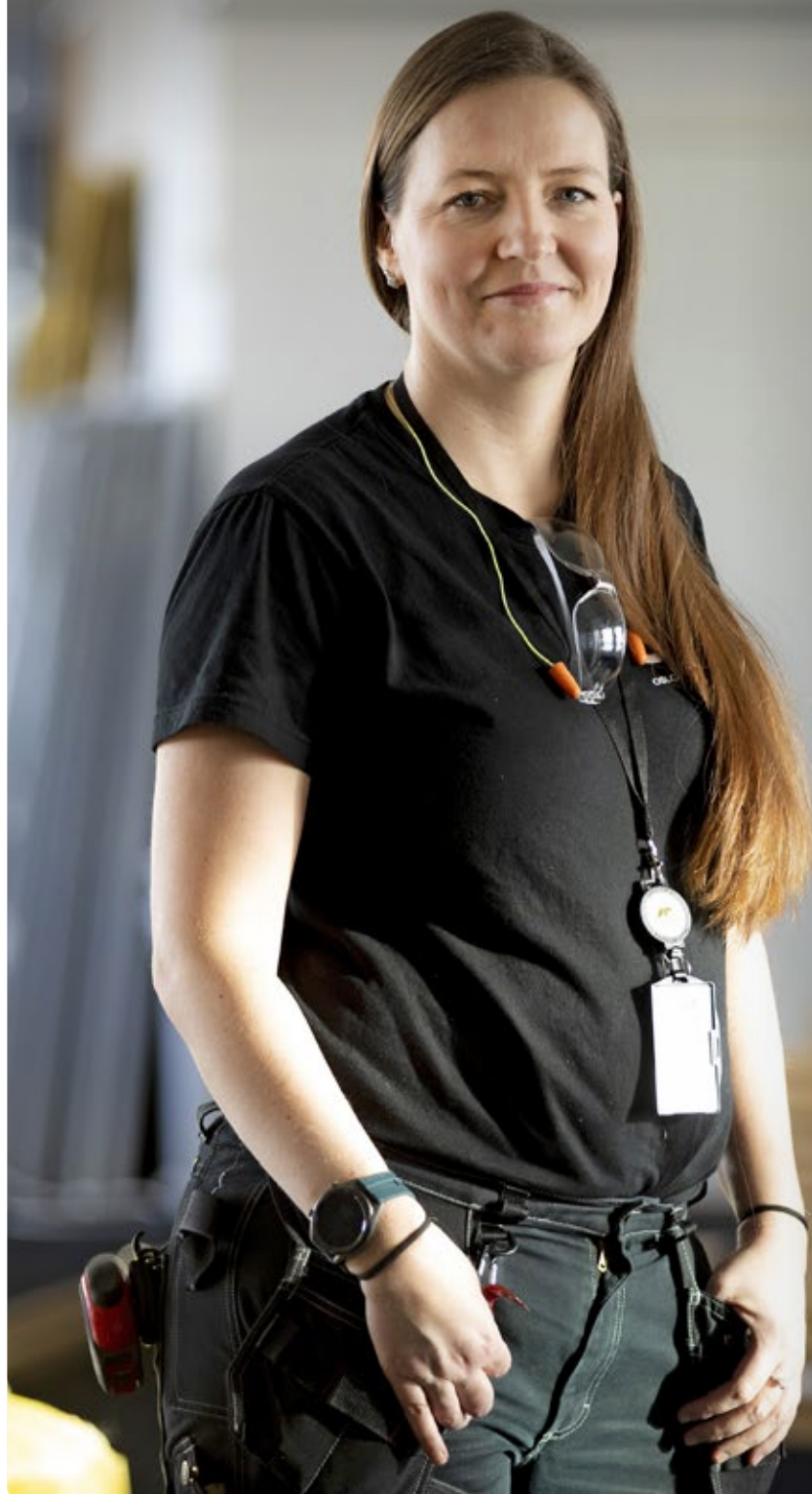
– Jeg mener det smarteste skolelei ungdom kan gjøre er å komme seg tidlig ut i jobb, og mulighetene er så mange. Man lærer seg prinsipper og holdninger som man har enorm nytte av tidlig i livet, og yrkeskompetansen blir viktigere i årene fremover, mener 26-åringen.

Til unge som vurderer å søke seg inn på yrkesfag eller lærlinger som allerede er i AF, har han en klar oppfordring:

– Søk etter flest mulig utfordringer og ansvar tidlig, og be om hjelp om du har tatt deg vann over hodet. Hvis du går helljertet inn i både skolegang og lærlingetid, og ikke bare streifer gjennom, har du de beste muligheter for en god karrierevei i en utrolig spennende bransje. ■ ■ ■

ENDELIG PÅ RETT Plass

Som 39-åring har Ann Therese Olsen-Nachet kastet seg på voksen-opplæring og er nå lærling i AF Håndverk.

■ **I likhet med** resten av AF har antallet medarbeidere på hovedkontoret vokst de siste årene – så mye at lokalene er i ferd med å bli for små. Denne våren flytter mange av avdelingene over i større etasjer, og en av dem som er med på oppussingen er den ferske tømrerlærlingen Ann Therese Olsen-Nachet i Oslo prosjektbygg, som er en del av AF Håndverk.

Med fem barn og bosted på Hadeland var det ikke gitt at Ann Therese skulle ende opp i AF Gruppen, men skjebnen ville ha det til at hun fikk nyss om voksenopplæring i et yrke hun hadde ønsket seg inn i helt fra barndommen.

– Som ungdommer flest var jeg nok redd for å skille meg ut, og søkte meg inn på helsefag sammen med flere venninner. Det tok ikke lang tid før jeg hoppet av, forteller Ann Therese.

Handy småbarnsmor

Som 22-åring ble Ann Therese mor for første gang, og deretter kom barna som perler på en snor. Mellom permisjonene hadde hun jobb som stengeansvarlig på Meny, men ønsket om å jobbe med hendene lå alltid i bakhodet.

– Jeg kommer fra en familie med mange tømrere, og har alltid likt å bygge. Jeg har alltid villet pusse opp for egen maskin, og ser ingen grunn til at ikke en kvinne skal kunne sette opp en gipsvegg hjemme. Det var dette som drev meg, og som gjorde at jeg startet på Kuben da jeg kom over tilbudet om voksenopplæring, sier hun.

Etter to år på skolebenken søkte Ann Therese seg inn som lærling i AF Håndverk, og er i skrivende stund to uker inn i sin yrkeskarriere som tømrer.

– Er det noe jeg angreir på i livet, er det at jeg ikke startet på dette tidligere. Jeg burde lyttet mer til meg selv, og gått min egen vei. Dessverre var og kanskje er det fremdeles en del fordommer mot kvinner i et slikt yrke. Samtidig er det aldri for sent. Jeg har mange gode år igjen i arbeidslivet, og håper jeg kan få jobbe med dette så lenge som mulig.

Støtte på alle fronter

Da valget om ny yrkeskarriere var tatt, møtte Ann Therese støtte blant familie og venner. Tilhørighet og hjelp får hun også fra sine nye kollegaer.

– Jeg er kanskje ikke like sterk som mine mannlige kollegaer, men jeg kan ikke la det stå i veien for meg. Min største styrke er nok at jeg er nøye og strukturert, og så kommer nok den fysiske styrken på plass etter hvert, mener hun.

Ann Therese er svært fornøyd med både valget og arbeidsplassen, og gleder seg til å bli ferdig utlært tømrer.

– Jeg tror rett og slett ikke det er noen annen karriere som ville gjort meg like lykkelig. ■ ■ ■

HØY TRIVSEL I AF

Årets medarbeidertilfredshetsundersøkelse viser at de ansatte er fornøyd med AF som arbeidsplass. I år deltok rekordmange – også blant fagarbeiderne.

■ **Fra AF Gruppen** begynte med jevnlig MTU-er i 2009 har spørsmålet om man alt i alt er tilfreds med AF Gruppen økt jevnt og trutt og har nå stabilisert seg på 5,2 på en skala på 1-6, der 6 er best. Totalt svarte 78 prosent av de ansatte på undersøkelsen som ble gjennomført av Rambøll på tampen av 2019. Resultatet for de ulike forretningsenhetene vil bli presentert og fulgt opp av ledelsen sammen med HR.

Utviklingsmuligheter er ifølge undersøkelsen den viktigste driveren for tilfredsheten med jobben, for både fagarbeidere og funksjonærer. MTU-en består av en rekke spørsmål om tilfredshet, samhandling og ledelse.

– Vi tror det er en sammenheng mellom høy medarbeidertilfredshet og resultater. Jeg er glad for at vi har greid å opprettholde tilfredsheten i en periode med sterk vekst og med store endringer for enkelte enheter. I

Foto: Catchlight Fotostudio

de enhetene vi ser varierende resultat, vil den aktuelle ledergruppe følge opp. Vi vil fortsette arbeidet med å tilrettelegge for at kvinner trives minst like godt som menn og får samme utviklingsmuligheter, sier Morten Grongstad, konsernsjef i AF Gruppen.

■ ■ ■

Regjeringens yrkesfagsatsinger

Regjeringen har styrket yrkesfagene med 630 millioner siden 2013. Blant tiltakene er:

- Fornyer strukturen for yrkesfag. Fra 2020 vil elevene få tidligere spesialisering.
- Gitt yrkesfagelever rett til påbygg etter ferdig fagbrev. Gjør veien fra yrkesfag inn til høyere utdanning enklere.
- Fornyer fellesfagene i videregående opplæring, som vil gi en sterkere yrkesretting av fellesfagene slik at de er i tråd med det ungdommene møter i sin arbeidshverdag.
- Økt lærlingtilskuddet med nærmere 25 000 kroner per kontrakt. Gjør det lettere for bedrifter å ta inn lærlinger.
- Innført et nytt, praktisk og arbeidslivsrettet håndverksfag som valgfag i ungdomsskolen for å gi flere elever mulighet til yrkesretting tidligere.
- Skjerpet kravet om bruk av lærlinger overfor bedrifter som vil vinne offentlige anbud.
- Laget en egen strategi for å øke antall lærlinger i statlige virksomheter.

Skal utvikle gigantprosjekt

AF Gruppen og Norconsult overbeviste Nye Veier, og alt ligger til rette for veibygging langs Mjøsa, med en totalverdi på 3,9 milliarder kroner. Men først skal prosjektet reguleres og utvikles, med AF som sentral aktør.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN FOTO OG ILLUSTRASJON NYE VEIER

Nye Veier skal bygge firefelts motorvei fra Roterud i Gjøvik kommune til Storhove i Lillehammer kommune. Langs den 23 kilometer lange strekningen blir det en 4,4 kilometer lang tunnel og en bru på cirka 700 meter.

Den nye veien skal følge eksisterende E6 fra Roterud til Øyresvika, mens den får ny trasé på vestsiden av Lågen forbi Lillehammer og frem til Storhove. Strekningen inngår i utbyggingen av 44 kilometer firefelts motorvei med fartsgrense på 110 km/t fra Moelv til Øyer.

TYDELIGE PRESTASJONSMÅL. Fire aktører var prekvalifisert for oppdraget, men AF Gruppen oppnådde høyest poengsum på svarene om hvordan de vil nå prestasjonsmålene Nye Veier har satt for kontrakten:

- ✘ Realisere målet om en skade- og ulykkesfri utførelses- og garantiperiode, samt et helsefremmende og rettferdig arbeidsliv.
- ✘ Maksimere trafiksikkerhet og fremkommelighet for alle trafikantgrupper i utførelses- og garantiperioden.
- ✘ Minimere klimagassutslipp og øvrige belastninger på ytre miljø i utførelses- og garantiperioden, herunder i forbindelse med naturreservat.
- ✘ Minimere midlertidig og permanent produksjonstap og beslag på landbruksarealer.
- ✘ Minimere bygge- og levetidskostnadene.
- ✘ Sikre kvalitet i kontraktsarbeidet til enhver tid.

Nye Veier ønsker ikke å kommentere saken nærmere mens de fortsatt er i kon-

kretiseringsfasen, men administrerende direktør Anette Aanesland har tidligere uttalt i en pressemelding at AF Gruppen og Norconsult svarte best på prestasjonsmålene, og at de hadde satt seg svært godt inn i prosjektet.

NY TYPE PROSJEKT. Det som skiller dette prosjektet fra tidligere store vei-prosjekter som AF har vært involvert i, er at AF Gruppen og Norconsult også skal stå for regulering og prosjektutvikling. Dette vil skje i tett samarbeid med Nye Veier.

– Det er gledelig at Nye Veier igjen har vist oss tillit. Høyst sannsynlig blir det påfølgende samhandlingsfase for prosjektering og bygging, sier avdelingsdirektør i AF Anlegg Erik Frogner, som leder prosjektet.

Han sier at det ligger både grundighet og hardt arbeid bak oppdraget:

– Vi har sittet sammen med Norconsult og investert mye tid i å få denne jobben. Vi fikk best score både på besvarelsen for prestasjonsmålene, risiko og på organisasjon. Vi ser at vi begynner å få god erfaring med Best Value Procurement (BVP), der

vi konkurrerer mer på kvalifikasjoner og mindre på pris, sier Frogner.

OMFATTENDE OG LANGVARIG. Spaden skal ikke settes i jorden før høsten 2021.

– Det passer oss godt, for da blir det mulig å flytte en del ressurser over fra E39 Kristiansand Vest–Mandal Øst. Nå er det regulering og prosjektering. Det er veldig bra for oss å få erfaring fra tidliginvolvement, da vi ser at det er noe Nye Veier legger opp til i flere prosjekter. Vi håper at kompetansen vi får her vil styrke konkurransekraften vår fremover.

Konkretiseringsfasen pågår frem til slutten av mars, da endelig avtale for samhandlingsfasen skal signeres. Den gjelder til godkjent reguleringsplan foreligger, som etter planen skal skje sommeren 2021.

– Så skal vi innen oktober 2021 forhandle frem forhandle frem en vanlig totalentreprisekontrakt, som skal regulere selve byggeperioden. Høsten 2025 skal veien tas i bruk, så dette er et omfattende prosjekt med lang varighet, påpeker Frogner. ■ ■

“ Det er gledelig at Nye Veier igjen har vist oss tillit.

ERIK FROGNER, AVDELINGS-DIREKTØR I AF ANLEGG

You'll Never Work Alone

Da AF Gruppen kjøpte LAB Entreprenør i 2014, fulgte lillesøsteren Åsane Byggmesterforretning med på kjøpet, noe daglig leder Frank Ståløy er glad for. Men kulturen i datterselskapet er ikke til salgs.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN FOTO KJERSTI JOHANNESSEN OG EIVIND SENNESET

Åsane Byggmesterforretning AS (ÅBF) har vokst fra 35 til 140 ansatte, og er involvert i mange store prosjekter i Bergensområdet. Rammeavtaler med store offentlige aktører er med på å sikre omsetningen på rundt 500 millioner kroner. Og det viktigste: Folk trives på jobb.

Daglig leder Frank Ståløy er ikke i tvil når han skal beskrive hemmeligheten bak selskapets suksess:

– Vi er en lokal bedrift som har bygget en lagånd over veldig lang tid. Og vi beskytter kulturen som gjør oss gode.

Selv var han opprinnelig tømrer, og tok mesterbrev ved siden av jobben. Da selskapet han var ansatt i gikk konkurs i 1991, valgte han og 35 av kollegaene å gå over til nyoppstartede Åsane Byggmesterforretning AS. Etter noen år som tømrer og bas, ble han prosjektleder 27 år gammel.

– Mitt første prosjekt var Åstvedt Mølle i Åsane. Det var en skipsreder som skulle bygge seg nytt administrasjonsbygg. Oppgaven føltes litt for stor, men det gikk heldigvis bra.

Frank, eller Franken som man sier i Bergen, har satt sitt preg på ÅBFs lokaler. Her er Liverpool-logoen klistret i både vegger og tak, og det omskrevne slagordet «You'll Never Work Alone» møter deg ved Franks kontordør. At hans egen nestleder og svoger Bengt Breivik holder med

Manchester United kan nok være med å prege miljøet på hovedkontoret.

UTVIDET NEDSLAGSFELT. Da Frank Ståløy overtok som daglig leder i 2003, besto ÅBF kun av tømrerteam. Siden den gang er det blitt hovedentrepriser, generalentrepriser og senere totalentrepriser. I 2016 kom den første kontrakten i et nytt marked: Rammeavtaler.

Frank sier han i utgangspunktet var skeptisk til rammeavtaler, og fryktet han kom til å låse for mange flinke folk til serviceoppdrag. Men store avtaler med Statsbygg, Forsvarsbygg og Helse Bergen har vist seg å være en positiv utvidelse for selskapet. Rundt 50 tømrere jobber kontinuerlig for partene ÅBF har avtale med.

– Heldigvis har vi fått tak i gode folk, slik at vi kan tåle kapasitetsutfordringene. Alle vi har avtaler med, bygger vi også nytt for. Og da er det fint å kunne bidra i ettermarked også. »

“ Vi er helt avhengig av kjemi for å sikre god produksjon på byggeplassen.

FRANK STÅLØY, DAGLIG LEDER I ÅSANE BYGGMESTERFORRETNING

En kaffeprat setter Frank Ståløy (til venstre) pris på. Her er det økonomiansvarlig Anne Marte Ørbeck og nestleder Bengt Breivik som får høre siste nytt om Liverpool.

Franken lar ikke en mulighet til å gå fra seg til å vise hvilket lag som er best.

Han spår at ÅBF har bikket 200 ansatte i 2025 og at omsetningen kan nærme seg 800 millioner. Samtidig maner daglig leder til måtehold og sier at det ikke bare er å vinne store kontrakter. Det viktige er å ha gode nok folk til å styre prosjektene.

– *Så hva innebærer ÅBF-metoden?*
– Det er måten vi jobber på, hvordan vi styrer byggeplassene og måten vi rapporterer på. Men det handler også om det sosiale. Julebordet varer en hel helg og alle får bli med, også ektefeller og samboere. Sommerfestene snakkes det om lenge, forteller Frank, som noen ganger også tar med seg ansatte ut på middag og show.

KJEMI GIR VERDI. – Det er få som slutter i ÅFB, men vi tar grep når ting ikke fungerer. Da følger vi tett opp og ser om noe kan endres. Vi er helt avhengig av kjemi for å sikre god produksjon på byggeplassen. Det er der vi vinner verdi eller taper.

Selv om selskapet trenger flere folk, er Frank Ståløy forsiktig med å ansette for mange nye samtidig eller fra samme firma. ÅBF-kulturen er for verdifull til at den skal vannes ut.

Likevel er det plass til alle typer folk, og

“ Det høres kanskje rosenrødt ut, men i disse årene har vi fått et godt forhold til AF og nå er hun som en mor med en lykkelig datter.

FRANK STÅLØY, DAGLIG LEDER I
ÅSANE BYGGMESTERFORRETNING

på det meste har mennesker fra elleve land vært ansatt i selskapet. – Det må være folk vi kan stole på og som har etablert seg i Norge. Vi investerer i folk, og da ønsker vi langsiktighet, påpeker han.

Mange av de ansatte i ÅBF har gått fagskole, ofte i kombinasjon med full jobb. De kan faget, men har også den teoretiske kompetansen og kan gå inn som anleggsledere. På grunn av behov for prosjekteringskompetanse er også flere ingeniører kommet til.

Prosjekteringsleder Velaug Valland koordinerer totalentreprisene og holder tak i alle trådene. Arkitekt Kristine Rørlien er involvert i nesten alle prosjektene.

Ifølge Frank er det både lønnsomt og mer praktisk å ha arkitekt på huset, da man lett og enkelt kan diskutere underveis.

GOD MOR OG LYKKELIG DATTER.

I 2007 kjøpte Bergensselskapet LAB Entreprenør AS opp 70 prosent av Åsane Byggmesterforretning. Sammen med kollega Frode Askvik eier Frank Ståløy de siste 30 prosentene av selskapet. Han skryter av forholdet mellom eier og datterselskap.

– Vi kjente svært godt til personene bak LAB, og hadde jobbet tett sammen med dem tidligere. Det har virkelig gått knirkefritt. De blander seg aldri inn i drift, men vi har tett, ukentlig kontakt.

ÅBF leverer tømrertjenester på rundt en tredel av LABs prosjekter. Akkurat nå jobber de sammen på blant annet Hølen skole, Haukeland barne- og ungdomssykehus (se undersak), Fylkeshuset i Bergen og Lagunen. Resten av kapasiteten ønsker ÅBF å kunne bruke på egne prosjekter, og dette er partene enig om.

– Siden ÅBF ble en del av LAB-konsernet har vi utviklet et svært tett og godt

Henrik Hirth og Frank Ståløy på det nye sykehusbygget på Haukeland, hvor ÅBF er underentreprenør til LAB.

BYGGER NYTT BARNE- OG UNGDOMS-SYKEHUS SAMMEN MED LAB

■ På Haukeland i Bergen er oppføringen av nytt sykehusbygg i full gang. Her skal all behandling av barn og unge på Haukeland samles på 50 000 m². LAB har råbygg- og tetthus-entreprise og Åsane Byggmesterforretning (ÅBF) utfører innvendig hovedentreprise på arkitektfag, som underentreprenør til LAB.

– Den største utfordringen her er plassen. Det er utrolig trangt og mange mennesker og maskiner inne samtidig. Det stiller store krav til logistikk og planlegging, sier anleggsleder Henrik Hirth i ÅBF.

Prosjektet er et digitalt fyrår i bygg-sammenheng. I kontrakten prioriteres BIM-modellen foran tegninger, og all informasjon skal hentes fra modellen.

Inne i sykehusbygget er det plassert flere BIM-kiosker, og mens AF Posten er på besøk, er det mange bortom for å sjekke modellene. Imidlertid har digitaliseringskravet bydd på en del utfordringer.

– Folk er positive til å ta i bruk den nye teknologien, men enkelte av programmene er i tidlig fase og fungerer ikke godt nok ute på byggeplassen. Vi har derfor vært nødt til å ha noen hjelpetegninger, siden vi ikke har fått ut nok informasjon fra modellene, sier Hirth.

Daglig leder i Åsane Byggmesterforretning, Frank Ståløy, sier at de har god dialog med programleverandører sammen med LAB og byggherre HelseBergen:

– Vi kommer kontinuerlig med innspill om hva vi trenger, og det går riktig vei. Det er utrolig modig av Helse Bergen å sette krav om at dette enorme prosjektet skulle være heldigitalt. For oss er det lærerikt å være med, og vi tror at erfaringen kommer til å gi oss et konkurransefortrinn de neste årene.

samarbeid der prosjekt og kunde alltid er i fokus. Åpenhet, kunnskapsdeling og høy kompetanse har preget prosessene våre. Med en rekke vellykkede private og offentlige prosjekter som referanser ønsker både LAB og ÅBF å videreføre samarbeidet i årene fremover, sier Gard Kvalheim, administrerende direktør i LAB.

I 2014 kom en ny kjøper til byen, og da LAB ble en del av AF Gruppen, fulgte ÅBF med.

– Det høres kanskje rosenrødt ut, men i disse årene har vi fått et godt forhold til AF og nå er hun som en mor med en lykkelig datter, ler ÅBF-leder Frank Ståløy.

Det er særlig innen HMS han føler AF har hevet byggmesteren i vest. Siden 2014 har de halvert sykefraværet og styrket sikkerhetsarbeidet.

– Vi rapporterer fast inn økonomi og HMS. Dette fremsto kanskje litt byråkratisk i starten, men nå ser vi klar verdi av dette. AF besitter enorm kompetanse som vi drar nytte av.

FOR LITE FORUTSIGBARHET. På spørsmål om hvilke utfordringer som lurer i dagens marked, blir Frank engasjert. 70

prosent av ÅBFs omsetning kommer fra det offentlige. Det regnes på over hundre tilbud i året og dette er tidkrevende arbeid. Samtidig mener Frank at det er for stor grad av uforutsigbarhet når det gjelder kriteriene som avgjør, og at det ikke alltid er like lett å forstå beslutningene som blir tatt ut fra skjønnsmessige vurderinger.

Flere ganger har ÅBF anket og vunnet frem med klagen. Men advokatutgivene, ofte på mer enn 100 000 kroner, får de ikke dekket. Ankeprosesser er dyre og tar i tillegg mye tid.

– Det er også et problem at man ikke får se andres tilbud, og prosessen er dermed lite transparent. Det burde vært nøytrale aktører som kunne lest igjennom tilbudene og kommet med en objektiv innstilling.

Klageorgan for offentlig anskaffelse (KOA) har 12 måneders behandlingstid.

– Det er likevel viktig å sette foten ned. Prosjektene er ofte kommet godt i gang når anken blir tatt til følge. Da er det for sent å vinne kontrakten, men man får en erstatning. Det blir litt som å få en OL-medalje tre år senere fordi den som vant hadde dopet seg. Det er ikke like gøy da. ■

Suksess i nytt format

AF Posten har betydd mye for å bygge merkevaren AF Gruppen, både internt og eksternt. Etter nærmere 35 års suksess går magasinet inn i en ny æra: den digitale. Papirutgaven er snart historie.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN FOTO CATCHLIGHT FOTOSTUDIO

I desember 1986 ble første nummer av AF Posten lansert, med Åsmund Hansen som redaktør. Åsmund, som var ansatt i daværende AF Oslo Entreprenør, forteller om bakgrunnen for oppstarten:

– På den tiden var jeg anleggsleder på prosjektet Lodalen driftsbane, og vi på prosjektet følte at vi trengte et talerør. Det var ikke så mange møteplasser den gang, og vi følte et behov for å dele informasjon om alt som foregikk rundt i selskapet.

Åsmund forteller at AF Posten raskt ble en suksess, og at det var lett å få folk til å bidra med egne tekster. Både dikt og konkurranser var en del av stoffet, som ble skrevet på dugnad.

Sammen med Kaspar Nordmelan, som senere ble administrerende direktør i AF Spesialprosjekt og AF Anlegg, og sekretær Hege Johnsen utgjorde Åsmund redaksjonen de første årene.

– Det var utrolig gøy å jobbe med AF Posten. Jeg er veldig glad i å skrive, og det var morsomt å være «avismann». Å få frem hva ansatte gjør og tenker, og hvilke prosjekter vi jobber med, var viktig.

BLE RASKT UTADVENDT. Åsmund sier

at til tross for at AF Posten startet som en internavis, så de etter hvert også behovet for å spre kunnskap om selskapet. Det ble derfor gjort intervjuer med nøkkelpersoner fra bransjen for øvrig, for å spre AF Postens nedslagsfelt og holde potensielle kunder informert. Til slike intervjuer ble anerkjente bransjefolk hyret inn.

“ Å få frem hva ansatte gjør og tenker, og hvilke prosjekter vi jobber med, var viktig.

ÅSMUND HANSEN, TIDLIGERE REDAKTØR AV AF POSTEN

– Den første logoen vi hadde var ganske lik Aftenpostens kjente skrifttype. En dag fikk jeg et brev fra styreformannen i Aftenposten, der han pent ba om at vi endret logoen, fordi skrifttypen var patentert. Vi gjorde så klart som de ba om, forteller Åsmund.

Etter at AF Gruppen fusjonerte med

Ragnar Evensen i 1997, kom Elin Ramberg inn i redaksjonen, som besto av daværende konsernsjef Per Aftreth i tillegg til redaktør Åsmund Hansen.

Elin forteller at det var en morsom tid, men en gang måtte hun sette ned foten.

– Til et julenummer ble det foreslått å «pynte» med ei lettkledd dame med nisselue. Det kunne jeg bare ikke gå med på, sier hun.

TID FOR ENDRING. Fra 2006 var det kommunikasjonsavdelingen, med Wibecke Brusdal og Linda Strand Jacobsen, som overtok ansvaret for utgivelsene.

Åsmund Hansen, som fortsatt er i full vigør i AF Anlegg, tenker med glede tilbake på de 19 årene han satt som redaktør for bladet.

Når AF Posten nå skal over i digital versjon, innrømmer Åsmund at han synes det er litt vemodig. Han understreker likevel at han skjønner utviklingen.

– AF er mer enn en jobb, det er en livsstil. AF Posten handler om oss og hvordan vi jobber, så det er personlig for meg. Men jeg er sikker på at det blir bra også på nett, det viktigste er at det fortsatt er et eget synlig sted og at det ikke forsvinner i alt det andre på nett. ■■

Det blir raskt god stemning når Elin Ramberg og Åsmund Hansen mimrer over de tidligere utgavene av AF Posten.

Knut Ekern tror artikler i AF Posten-kvalitet på nett vil bli godt mottatt.

AF Posten blir digital

Da kommunikasjonssjef Knut Ekern startet i AF Gruppen i fjor vår, ble han imponert over AF Posten, som han kaller et solid håndverk med lang tradisjon.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN FOTO CATCHLIGHT FOTOSTUDIO

Det betyr mye for selskapet å ha et magasin som kan vise frem de gode historiene. Ikke minst når vi er i stor vekst er det en god måte å holde seg oppdatert på alt som skjer i konsernet, sier kommunikasjonssjef Knut Ekern.

Etter å ha gjennomført en spørreundersøkelse i fjor vår, så kommunikasjonssjef Knut Ekern at det var et ønske om å få magasinet over i digital form. Det var et tydelig skifte fra da tilsvarende undersøkelse ble gjennomført tre år tidligere.

– Folk oppga både praktiske og miljømessige grunner til at de ønsker å få bladet digitalt. For oss i redaksjonen vil det gjøre det mulig å kunne komme med mer oppdatert stoff. De siste årene har det bare vært to utgivelser årlig. Det gjør det vanskelig å ha puls og aktualitet i AF

Posten, sier kommunikasjonssjef Knut Ekern. – Men hva kan vi vente oss av AF Posten på nett? – Vi har vært opptatt av at vi skal bevare kvaliteten på artiklene. De vil ligge i en egen portal, og ikke blandes med andre pressemeldinger og småstoff. Vi vil fortsatt vektlegge de fyldige reportasjene og flotte bilder. Og ikke minst vil det være mulig å bruke video og levende bilder i mange av sakene.

Publiseringen vil skje løpende gjennom hele året, og det vil distribueres nyhetsbrev på epost til alle medarbeidere.

“ Vi gleder oss til å vise frem AF Posten på nett. ”

KNUT EKERN, KOMMUNIKASJONSSJEF I AF GRUPPEN

– Vi er klar over at ikke alle har jobbepost, så vi vil gjøre ekstra tiltak for å nå frem til dem det gjelder. I tillegg vil kunder, investorer og andre som er interessert, kunne abonnere på nyhetsbrevene. Vi vil også lettere kunne dele sakene i sosiale medier, der vi ser at vi når mange, sier Knut Ekern.

Den digitale utgaven er under arbeid, og lanseringen skal etter planen skje i april. Kommunikasjonssjef Knut Ekern lover en stilig løsning.

– Vi gleder oss til å vise frem AF Posten på nett. Vi er klar over at magasinet betyr mye for mange som jobber her – hele 80 prosent av de spurte svarte at de likte AF Posten enten godt eller svært godt. Medarbeiderne oppga dessuten AF Posten som den foretrukne informasjonskanalen i selskapet. Den verdien skal vi forvalte på en god måte videre. ■■

Mesternes mester

Du trenger ikke å ha fulgt veldig mye med på AFs bedriftsidrettslag de siste årene for å ha fått med deg dette navnet: Lars Henrik Haraldstad. Ikke først og fremst fordi han leder idrettslaget, men fordi han stort sett vinner alt han er med på.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN FOTO CHRISTIAN ANDRÉ STRAND

Lars Henrik Haraldstad er en aktiv leder av bedriftsidrettslaget. Her fra sjakkturneringen i februar – der han for en gang skyld ikke gikk helt til topps.

Det blir litt mye skryting her nå. Jeg har vel et litt sterkt konkurranseinstinkt og øver mye, sier leder i bedriftsidrettslaget, Lars Henrik Haraldstad, mens han lattermildt forteller om de siste merittene for golflaget. 35-åringen er sannsynligvis AF Gruppens mest sporty person. Til tross for sin hang til å konkurrere, brenner han for at flere blir en del av Bedriftsidrettslaget, og vil gjerne spre idrettsglede fordi det betyr så mye for ham selv.

Som student var han ivrig Lacrosse-spiller på universitetslaget i Kristiansand, og i ungdomstiden gikk det i langrenn, fotball, bandy og tennis. Han var over snittet god i det meste. Da han startet i AF Byggefornyelse i 2011, engasjerte han seg raskt i bedriftsidretten. Noen år senere overtok han ledervervet.

ALLTID Plass til flere. Nå har AF Gruppen lag i fotball, innebandy og golf. Det er mulig å klatre, spille squash og være med i sykkelgruppe. Hvis du ikke er så

opptatt av fysisk aktivitet, er e-sport og sjakk alternativer. Og hvert år arrangeres tur til Hemsedal med slalåm, afterski og god stemning.

– For meg er det hytteturene som er de aller beste minnene blant gode opplevelser sosialt i AF. Årets tur arrangeres i slutten av april og interessen er stor, sier Lars Henrik.

“ Jeg vil gjerne bli utfordret. ”

LARS HENRIK HARALDSTAD, LEDER AV BEDRIFTSIDRETTSLAGET

Han er glad for å ha blitt kjent med mange på tvers av selskapet og fra datterselskapene gjennom bedriftsidretten, men vil fortsatt ha med flere. Spesielt skulle han ønske at flere fagarbeidere kom til. Kvinneandelen kan også med fordel økes.

– Vi ønsker også våre nye kolleger fra Betonmast velkomne. Om de har et par

Fakta

AFs bedriftsidrettslag

Fotball: AF har lag i OBIK-vinterserien i Manglerudhallen. Laget er nr. 2 blant 160 lag akkurat nå – kun bak Q-park.

Innebandy: Treninger hver mandag og kamper i OBIK-serien hver 14. dag.

Golf: AF har internliga på sommer og vinterhalvåret. Også to lag med i OBIK-serien (sommerhalvåret).

Klatring: Myrens og Klatreverket. Inngang ved å vise visittkort eller grøntkort.

Sjakk: En årlig turnering – AF Chess Classic.

Squash: Treninger på Myrens og turnering hver høst.

E-sport: Det arrangeres gamingkvelder på House of Nerds på Løren i Oslo. Fullriggede gamingmaskiner står klare for dem som ønsker å delta.

Sykelgruppe: Spinning i vinterhalvåret.

Skitur: En årlig tur.

Lystfiske: Fisketur til Sverige hvert år.

gode fotballspillere, blir vi ekstra glad, sier han og forter seg å legge til at alle er velkomne, uansett form, ambisjoner og forutsetninger. Hele meningen med bedriftsidrett er at alle skal kunne være med.

INGEN SOFAGRIS. – Kan det ikke være litt demotiverende at lederen i bedriftsidrettslaget vinner absolutt alt?

– Haha, jeg vil gjerne bli utfordret. Uansett er banketten det viktigst. Det må vi aldri glemme!

Lars Henrik har to små barn. Sammen med den hektiske jobben som prosjektleder på Sentralen og Båthallene på Bygdøy blir det litt lite tid til trening. Han prioriterer å ta en tur på golfbanen etter at barna har lagt seg. Det gir resultater. AFs toerlag med AF Bygg Oslos Bård Eckmann og Lars Henrik i nøkkelløser, har vunnet ligaen de fire siste årene.

– Slapper du aldri av med en tv-serie?

– Haha. Nei, det blir veldig lite tv. ■■

På taket av det nye kontorbygget på HasleLinje gror det til et eget biomangfold. Det er et av flere miljøtiltak som Anastasia Wraa har gjennomført i bygget.

I ANASTASIAS HAGE

Anastasia Wraa hjelper AFs kunder å oppnå høy miljøstandard – og drømmer om at miljø- og klimafokus skal bli like selvfølgelig som HMS-innsatsen i konsernet.

TEKST KJERSTI JOHANNESSEN FOTO MAX EMANUELSON

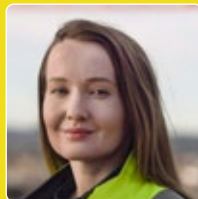
ANASTASIA WRAA, 27

Stilling: BREEAM-ansvarlig i AF Bygg Oslo

Aktuelt prosjekt: Det nye Atea-bygget på HasleLinje

Bakgrunn: Bachelor i bygningsteknisk analyse og eiendomsøkonomi samt master i industriell økologi. Har jobbet som rådgiver innen miljøsertifisering av bygg i Moskva.

Om stillingen: Ansvarlig for BREEAM-sertifisering (Building Research Establishment's Environmental Assessment Method). Hun kontrollerer at byggeprosjekter oppnår miljøsertifisering BREEAM på det nivået som er definert av byggherre. Det innebærer tett prosjektoppfølgning fra forprosjekt til overlevering, i tillegg til rådgiving og hjelp når miljøvennlige løsninger skal gjennomføres. BREEAM er en internasjonal anerkjent metode for å måle et byggs bærekraftige egenskaper.

Beskriv en typisk arbeidsdag

■ Jeg må kontinuerlig følge opp miljøtiltak i de prosjektene jeg har i min portefølje, og hvordan de forholder seg til BREEAM-fagområdene. Jeg hjelper med råd og løsninger, dokumenterer dem og sender til tredjepartsverifisering. Det betyr at vi leverer troverdig og forskningsbasert bærekraft i BREEAM-prosjektene våre.

I tillegg jobber jeg med miljøledelse i enheten min. I fjor sertifiserte vi AF Bygg Oslo som Miljøfyrtårn, dermed forpliktet vi oss til kontinuerlig miljøarbeid og forbedring. Jeg får stadig spørsmål om miljø fra kolleger og kunder, og prøver å svare så godt jeg kan. Jeg er veldig glad i å dele kunnskap, hjelpe og inspirere andre til miljøarbeid.

Hvordan bruker du nysgjerrigheten din på jobb?

■ Jeg har jobbet med og studert miljø i bygg i en del år, men jeg føler meg aldri ferdig utlært, fordi det kommer nye og spennende konsepter hele tiden. Nå er det blant annet sirkulær økonomi, klimatilpasning av bygg, helsefremmende bygg og reduksjon av klimagassutslipp. Jeg prøver å fange opp alt nytt som skjer i bransjen og innføre det i AF. For eksempel så introduserte jeg et verktøy for livssyklusanalyse (LCA) som vi bruker nå for å redusere klimagassutslipp fra våre nye prosjekter. Fjorårets klimastreiker og klimabevegelsen som Greta Thunberg leder har ført til at flere byggherrer har innsett at vi trenger

konkrete handlinger, og de stiller tydeligere og høyere miljøkrav enn tidligere.

Hva er det viktigste arbeidsverktøyet ditt?

■ BREEAM-NOR 2016-manualen er mitt viktigste arbeidsverktøy.

Hvorfor valgte du AF Gruppen som arbeidsplass?

■ Jeg flyttet til Norge i september 2017. Mitt største ønske var da å jobbe med bærekraftige bygg så snart som mulig, fordi det er det beste jeg vet. Jeg lærte meg norsk til et tilstrekkelig nivå ganske raskt og fikk to jobbtillbud: ett fra AF Bygg Oslo og ett fra et stort rådgiverfirma. Jeg hadde allerede erfaring som rådgiver,

og da savnet jeg eierskap til prosjektene som jeg jobbet med. Ved å velge AF Gruppen fikk jeg akkurat det jeg ønsket: mange spennende prosjekter som jeg føler at jeg tilhører, store påvirkningsmuligheter, frihet under ansvar, gode kolleger og et trygt og behagelig arbeidsmiljø.

Hva kunne du tenke deg å lære mer om?

■ Jeg opplever at vi klarer å oppnå høyt miljø- og bærekraftnivå på prosjekter der dette er et kundekrav, men for å løse klimautfordringer og redde kloden trenger vi egentlig at absolutt alle prosjektene våre gjør det samme. Miljø må bli et «nytt HMS» – en selvfølge. Så det

hadde vært interessant å lære hvordan AF Gruppen jobber med endringsledelse, sånn at vi kan skalere opp miljøarbeidet vårt i nær fremtid, fordi det er et viktig konkurransefortrinn for selskapet.

Hva inspirerer deg på jobb?

■ Jeg blir veldig inspirert av å kunne vekke miljøinteresse hos kollegene mine. Når man begynner å stille gode og riktige spørsmål, ønsker å lære mer og prøve nye miljøvennlige løsninger – det er virkelig inspirerende. Jeg er veldig glad i å utfordre det etablerte.

(kanskje) Verdens smarteste bygg

Ateas nye hovedkontor på Hasle er et 40 meter høyt monument over bærekraftige løsninger basert på ny teknologi.

TEKST SISSEL FANTOFT FOTO MAX EMANUELSON

Atea-bygget inneholder 1000 smarte arbeidsplasser, der sensorer i annenhver lampe måler hvor mange som er tilstede. Dermed kan energibruken administreres effektivt. Lysarmaturene henter energi fra PoE (Power over Ethernet), noe som betyr at én kabel frakter både strøm og data.

FAKTA

ATEA-BYGGET

Byggherre:
HasleLinje Næring
(Höegh Eiendom og
AF Eiendom)

Arkitekt:
LOF Arkitekter AS

Oppdrag:
Nytt hovedkontor
til IT-selskapet Atea,
som ønsket seg
«verdens smarteste
bygg».

Totalentreprenør:
AF Bygg Oslo

Areal:
18 000 kvm

Oppstart:
April 2018

Ferdigstillelse:
Januar 2020

**Kontraktssum
eks. mva**
340 MNOK

1 De nye lokalene til IT-selskapet Atea er aktivitetsbasert, uten faste plasser. Her har en gruppe konsulenter møte i personalrestauranten.

2 Dekorbelysning med led-lys i italiensk design.

3 Det grønne taket møter BREEAM-NOR Excellent-kravene om økt økologisk mangfold, bl.a. med 20-30 stedlige plantearter. De er spesielt valgt ut for å tiltrekke seg pollinerende insekter.

4 Atea-bygget rager 40 meter over bakken. I første etasje ligger en café som er åpen for alle. Kunstig intelligens styrer heisens bevegelser basert på bruken. Den er Norges første i sitt slag.

5 Ansatte kan like gjerne bruke personalrestauranten som kontor hvis de ønsker det.

6 Personalrestauranten er smakfullt innredet og et samlingspunkt for alle som jobber i Atea-bygget.

7 BREEAM-ansvarlig Anastasia Wraa og anleggsleder Einar Grimstad i AF Bygg Oslo i selve hjertet av Atea-bygget: Energisentralen. Brønnparken består av 14 varmepumper med fjernvarme som spisslast. Atea-bygget er det femte næringsbygget som AF Bygg Oslo har oppført på HasleLinje, og erfaringene fra tidligere entrepriser har bidratt til at de tekniske løsningene er finslipet på toppnivå.

TAR PULSEN PÅ AF-MANGFOLDET

Ett år er gått siden AF Gruppen bestemte seg for å doble kvinneandelen, få bukt med ubevisst diskriminering og gi like karrieremuligheter til alle medarbeidere. Det er på tide å spørre konsernsjefen: Hvor står konsernet nå?

TEKST LINDA STRAND JACOBSEN FOTO HELGE RAMSFJELL

Jeg opplever en positiv utålmodighet i organisasjonen. Det liker jeg. Samtidig må vi ha stayerevne. Tallene kommer ikke til å sprette på plass på to år. Vi skal ha tak i folk som har samme verdier som oss og som passer inn i AFs kultur, og da skal vi ikke forhaste oss. Vi er i startblokk, oppmerksomheten og bevisstheten i første fase begynner å sette seg. Nå er vi klar for neste steg.

Konsernsjef Morten Grongstad og resten av konsernledelsen har satt initiativet «De beste folka» og økt mangfold på dagsorden. Det siste året har antall ansatte i AF økt med 1200–1300 personer etter flere oppkjøp i Norge og Sverige. Selskapene, som nå er en del av AF Gruppen, har den samme utfordringen som resten av konsernet når det gjelder kjønnsbalanse. Total kvinneandel har økt marginalt fra ni til ti prosent. Når det gjelder nyansatte, har andelen kvinner økt fra 22 til 30 prosent de siste to årene. Variasjonen innad i AF er stor. Selskaper med mange funksjonærer, som AF Eiendom og AF Energi & Miljøteknikk, har en høyere andel kvinner enn forretningsenheter med stor andel fagarbeidere.

– Hva med tiltakene som er iverksatt?

– Vi jobber strukturert for å få inn holdningsskapende arbeid på de rette arenaene. Vi er ute i prosjekter og i løpet av 2019 har nærmere 1000 medarbeidere hatt ubevisst diskriminering som tema på lederkurs og samlinger. Vi er i ferd med å bevege oss fra bevisstgjøring til en fase der vi bygger kompetanse og struktur, sier Grongstad.

Konsernsjefen sammenligner gjerne satsingen «De beste folka» med AF Gruppens sikkerhetskultur. Han mener det er meningsløst å rapportere mange uønskede hendelser (RUH) hvis man ikke bruker hendelsene til læring og forbedring. Det samme gjelder mangfold.

Morten Grongstad

AF deltar i et forskningsprosjekt som skal finne ut hvilke tiltak som bidrar til å bedre kjønnsbalansen

AF sitter i styret i bransjenettverket Diversitas som jobber for økt mangfold i bygg- og anleggsbransjen.

AF måler ikke for å komme godt ut statistisk, men for å dra nytte av merpotensialet, skape mer, se flere forretningsmuligheter og øke snittprestasjonen. Grongstad tror det vil bli enda tydeligere hva mangfold kan bidra til etter hvert som andelen øker:

– Når du er en minoritet, for eksempel bare én kvinne i et prosjekt, vil du som oftest prøve å tilpasse deg. Hvis man er flere, er det lettere å være seg selv og fremme sine perspektiver, mener Grongstad.

MANGFOLD SOM EGET TEMA. Et av målene til AF er å sikre høy trivsel blant både kvinner og menn. Det er nylig gjennomført en ny medarbeidertilfredshetsundersøkelse (MTU) i AF. Totalt sett viser MTU-en at folk trives svært godt og er meget tilfreds med AF Gruppen som arbeidsgiver, og resultatet ligger langt over bransjegjennomsnittet. Samtidig viser undersøkelsen at konsernet har litt å gå på for at enda flere unge kvinner skal se for seg et langt karriereløp i AF.

– MTU-en gir oss grunn til å være våkne. Vi er ikke kommet dit vi ønsker å være, og vi må finne ut hva som er årsaken. Kanskje blir vi bedømt hardere fordi vi skaper bevissthet og forventninger? Vi må levere på den positive inspirasjonen som skapes. Målorientert ledelse er vi gode på. Kanskje kan vi bli enda bedre på støttende ledelse?

AF Gruppens forretningsdrift hviler på kvartalsgjennomgangene. Forretningsenhetenes forbedringspunkter i MTU og særlig med hensyn til økt mangfold

Den nye generasjonen har en intuitiv forståelse av at likestilling er naturlig.

MORTEN GRONGSTAD, KONSERNSJEF AF GRUPPEN

Fremtidens AF'ere? Avdelingen «Myggen» fra Søgne-barnehagen Espira ligger i nærheten av en av de nye tunnelene langs nye E39 Kristiansand-Mandal. Barna fikk besøke anlegget iført refleksevest, hjelm, briller, hansker, hals, refleksebånd og lommelykt. Om 20 år håper vi å se flere av disse ute i våre prosjekter!

spesielt, vil få enda større oppmerksomhet i gjennomgangene fremover.

– Vi etterspør arbeid med talentutvikling, for både kvinner og menn. Vi ønsker mangfold hos nøkkelpersoner og ledelse, og forventer at forretningsenheterne følger opp dette, sier Morten Grongstad.

DELTA I PIONERARBEID. Sammen med 12 andre større konsern, deltar AF i et treårig forskningsprosjekt for å få svar på hvilke tiltak som bidrar til å øke kvinneandelen i norske bedrifter. Prosjektet utføres av Senter for likestillingsforskning (CORE) ved Institutt for samfunnsforskning, på oppdrag fra #HunSpanderer. Alle selskap rapporterer på en rekke indikatorer som skal vise hvordan tiltak for rekruttering, karriereutvikling og holdningsarbeid henger sammen med kvinneandel, posisjoner, lønnsnivå og utskifting av ansatte.

Nå blir forskningsprosjektet utvidet til også å omfatte kartlegging blant medarbeidere i selskapene. Karrierepreferanser, opplevde muligheter og hindringer og erfaringer med forhandlinger er blant områdene som blir belyst. Tidligere har kun internasjonal forskning vært tilgjengelig. Grongstad synes det er viktig å bidra til å dokumentere hvordan dette oppleves i det norske arbeidsmarkedet:

– Det kler AF å være fakta- og kunnskapsbasert. Da kan vi være mer effektive for å nå våre mål. Det er viktig å være bevisst på hva vi skal iverksette i AF og på hvilke områder vi bør samarbeide med andre aktører og resten av bransjen, sier han.

AF Gruppen sitter i styret i det nyetablerte bransjenettverket Diversitas, som jobber for økt mangfold i bygg- og anleggsbransjen. Grongstad er tydelig på at en del av mangfoldsdiskusjonen må løftes og tas i bransjen som helhet. Spesielt gjelder dette arbeidet

DE BESTE FOLKA I TALL

10%

Kvinneandel i AF

30%

av nyansatte i AF er kvinner

19,4%

Kvinneandel funksjonærer

1,5%

Kvinneandel fagarbeidere

7%

kvinneandel lærlinger

1000

AF-ansatte som har gjennomgått kurs i ubevisst diskriminering i 2019.

Å få tak i de beste folka skal svare ut samfunnsoppdraget vårt.

MORTEN GRONGSTAD, KONSERNSJEF AF GRUPPEN

med å rekruttere flere kvinner til å velge yrkesfaglig utdanning innenfor bygg- og anleggsslag.

– Det er ikke bare en bransjeutfordring, men også en samfunnsutfordring. Her må vi stå sammen og synliggjøre attraktiviteten ved næringen, og vise ulike karriereveier slik at vi tiltrekker oss flere kvinner og menn til vår bransje.

MANGFOLD I AF 2024. Arbeidet med å utarbeide strategien for AF Gruppen frem mot 2024 er godt i gang. «De beste folka» er en langsiktig satsing. Når det nå meisles ut nye mål for å øke kjønnsbalanse og mangfold, så møtes de med mer kunnskap, kraft og presisjon enn AF hadde i 2016. Samtidig henger arbeidet sammen med resten av strategien, mener Grongstad:

– Posisjonen som ledende aktør i bransjen må opprettholdes, våre mål for HMS står støtt, vi skal fortsette å være desentralisert organisert, fremoverlent, og oppleves som et vitalt og fornyende sted. Å få tak i de beste folka skal svare ut samfunnsoppdraget vårt. Attraktiviteten vår vil bli målt ved at man ser AFs rolle i det grønne skiftet. I arbeidet med å fortsette å få tak i de beste folka, kommer det inn en ny generasjon som har en intuitiv forståelse av at likestilling er naturlig. Vi må sørge for at de møter gode holdninger og ser mange rollemodeller. ■ ■

Les mer om «De beste folka» på neste side.

AF-kollektivet under Oslo

■ **Å bo i AF-kollektivet** betyr ikke bare gratis bolig i ett år. De seks studentene fra OsloMet får også bli kjent med AF Gruppen, bl.a. gjennom prosjektbesøk. Siv, Cecilie, Jon og Jonas tok turen til Bekkelaget Renseanlegg. Der utvider AF Anlegg kapasiteten, slik at avløpsvannet kan renses for 500 000 personer mot dagens 300 000.

– Det var veldig lærerikt å få se nærmere på prosjek-

tet. Det har et utrolig stort omfang, og det er interessant å se viktig infrastruktur som man ikke tenker over til daglig, sier Cecilie Erland (21).

Hun har fått sommerjobb i AF Anlegg og gleder seg til å bli enda bedre kjent med enheten.

Neste års AF-kollektiv blir i Trondheim, siden NTNU-studentene vant finalen i februar. Beboerne vil bli fylldig presentert i den digitale versjonen av AF Posten.

Ut med Skype, inn med Teams

■ **AF tar** snart i bruk Microsoft Teams som nytt samhandlingsverktøy. Skype for Business fases ut og Teams overtar som Microsofts nye chat- og videokonferanseverktøy med ny og bedre funksjonalitet. I tillegg vil Teams fungere som en plattform for bedre dokumentstyring i det enkelte teamet, både på pc og håndholdte enheter, gjennom én samlet app.

Oslo skal bli gul igjen

■ **Lørdag 9. mai** er det klart for vårens vakreste eventyr og du kan bli med! I 2019 deltok rekordmange AF-ere da 360 ansatte på 24 lag fylte Oslos gater. Det går gjetord om banketten ennå. Lyst til å bli med i år? Få med deg en gjeng fra din enhet og meld dere på via holmenkollstafetten.no. Spørsmål om løp og bankett kan rettes til tobias.martinsen@afgruppen.no eller christine.blix@afgruppen.no

De beste folka

UREDD OG YDMYK I LEDERROLLEN

Tale Kleveland Spiten var nyutdannet ingeniør da hun banket på døren til LAB og spurte om jobbmuligheter. LAB kvitterte med store utfordringer og et godt støtteapparat. Tre år senere leder hun leilighetsprosjektet Skjoldnes utenfor Bergen.

TEKST LINDA STRAND JACOBSEN FOTO HANS FREDRIK ASBJØRNSEN

Det var kjærligheten som fikk Østlandsjenta til Bergen, men i løpet av studietiden på Bygg- og miljøteknikk ved NTNU i Trondheim, oppdaget Tale Kleveland Spiten også en lidenskap for prosjekter og byggeplasser.

– Jeg skjønnte tidlig i studietiden at jeg ikke ville bli sittende ved tegnebordet. Da kjæresten min og jeg var ferdige ved NTNU og ville etablere oss i Bergen, begynte jeg å sjekke ut hvilke entreprenører som var interessante i byen. LAB skilte seg tydelig ut.

Heldigvis var begeistringen gjensidig, og Tale startet som prosjekteringsleder ved Lagunen sorsenter i 2016. Her jobbet hun tett med byggherre og rådgivende ingeniør bygg (RIB), og fikk mulighet til å utvikle seg i prosjekteringslederrollen.

På prosjektet Skjoldnes, der det bygges til sammen 124 leiligheter, gikk Tale inn som prosjekteringsleder i byggetrinn

2. Da prosjektlederen gikk over i ny rolle, fikk hun mulighet til å ta lederansvaret i prosjektet, godt støttet av byggherre som mente det var et godt forslag.

– Det er en hel gjeng i LAB som vil at jeg skal lykkes. Det er lav terskel for å spørre om råd, og de er utrolig tilgjengelige og villige til å dele. Selv om jeg er en uredd type som blir motivert av utfordringer, så har læringskurven vært bratt. Jeg har virkelig kjent tryggheten fra støtteapparatet på kroppen og det er viktig i perioder der man er litt redd og usikker, sier hun.

Det er et relativt ungt og lite

“ Det er en hel gjeng i LAB som vil at jeg skal lykkes.

TALE KLEVELAND SPITEN, PROSJEKTLEDER I LAB

team som har ansvaret for det eksklusive leilighetsprosjektet på Skjoldnes med utsikt over Nordåsvannet. Selv om det er en ung gjeng, så poengterer Tale at teamet har mye erfaring fra leilighetsprosjekter og en god fordeling av oppgaver. Prosjektet produserer egen betong og har ellers mange underentreprenører som sitter på mye kompetanse og er flinke til å finne praktiske løsninger.

– Min bakgrunn er teknisk fra NTNU og jeg møter lederrollen med ydmykhet. Det er viktig å være åpen, lytte og våge å stille spørsmål, samtidig som jeg skal ha gjennomslagskraft i mine beslutninger. Det må være rom for å prøve og feile litt, og jeg har brukt tid på å teste ut når det er behov for at jeg sier fra og bør ha siste ordet, og når jeg kan være mer løssluppen. Det viktigste er å vite at alle er ombord med tanke på felles mål og sluttprodukt til sluttbruker. ■■

Tar du praten?

■ 600 AF-ledere satt i salen da teatergruppa Splint spilte ut en situasjon mellom en ansatt og en leder i byggebransjen, «Johanne» har vært ett år i permisjon og gleder seg til å ta fatt på videre karriere. Lederen «Kåre» ser for seg en mykere overgang for småbarnsmoren når hun skal tilbake til arbeidslivet.

Situasjonen ble valgt etter intervjuer med kvinner og menn som jobber i AF om blant annet ubevisst diskriminering.

Det er viktig å avklare forventninger enten du er gravid eller skal ha permisjon som pappa, medfar eller medmor.

Derfor har AF lagd samtaleguide om foreldrepermisjon for våre ansatte.

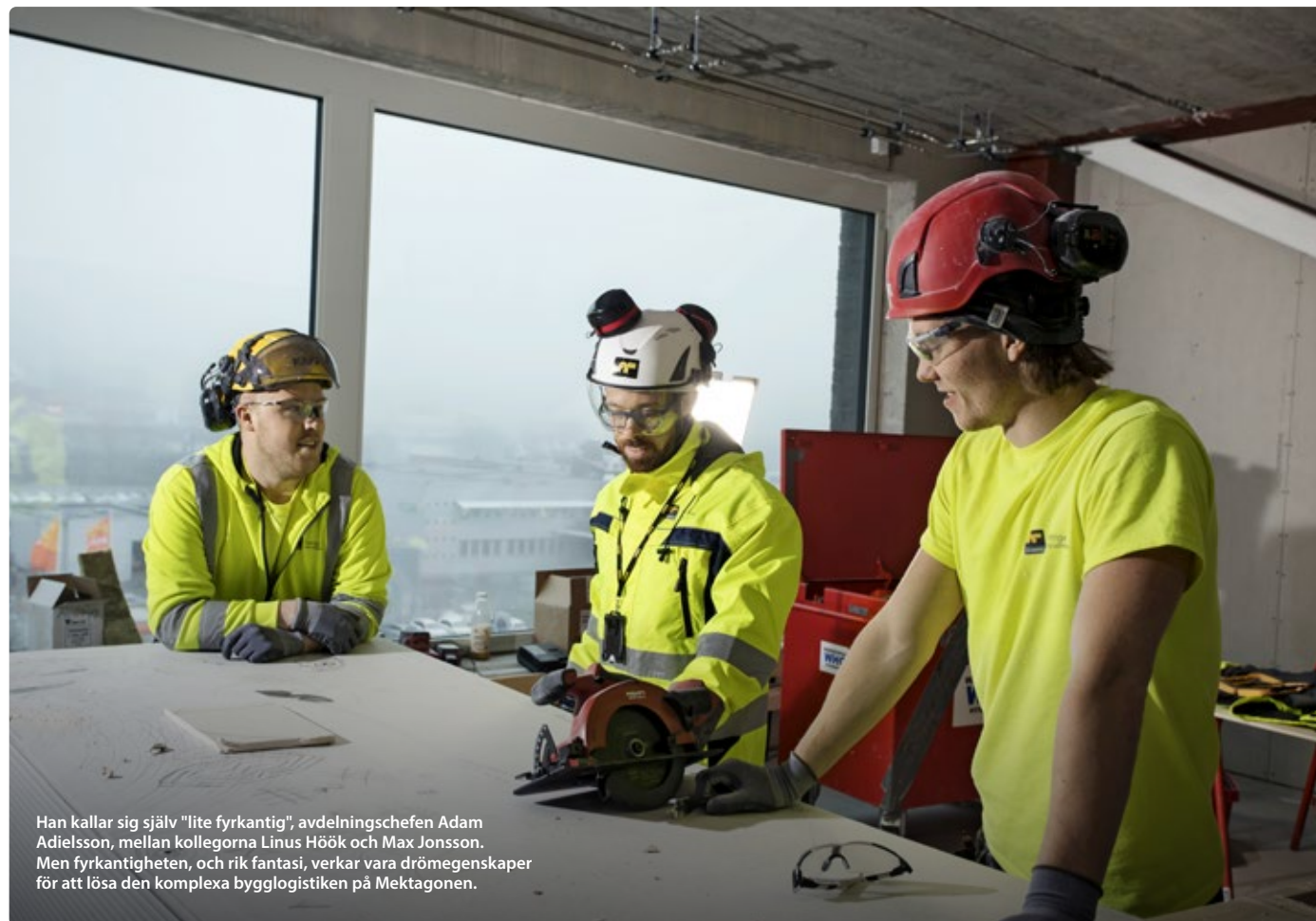
Se hele videoen av dialogteateret hvor AF-ansatte i publikum hjelper «Kåre» til å en mer vellykket samtale med «Johanne» <https://afgruppen.no/debestefolka>

Ingeniør Tale Kleveland Spiten opplever at hun heies frem i LAB – og tre år etter at hun ble ansatt, er hun prosjektleder for et eksklusivt leilighetsprosjekt.

BYGGKRANAR OCH BARNVAGNAR SAMMAS PÅ KOMPLEXT BYGGE

Vanligtvis en värld bakom stängsel och grindar. Men här, på Mektagonen i Göteborg, passerar tusentals människor dagligen rakt igenom byggarbetsplatsen. Det är en säkerhetsutmaning utöver det vanliga.

TEKST SUSANNE SPICAR FOTO MARIE ULLNERT

Han kaller sig selv "lite fyrkantig", avdelningschefen Adam Adielsson, mellem kollegerne Linus Höök och Max Jonsson. Men fyrkantigheten, och rik fantasi, verkar vara drömegenskaper för att lösa den komplexa bygglogistiken på Mektagonen.

AF Bygg Göteborg bygger just nu ut 60-talsfastigheten Mektagonen i södra Göteborg. Den nya kommersiella fastigheten blir logistikjätten DB Schenkers nya svenska huvudkontor med 500 kontorsarbetsplatser i miljöklassade lokaler.

Kvaliteten på AF Bygg Göteborgs bygglogistik ligger inte långt efter den nya hyresgästens expertis. Det som karakteriserar projekt Mektagonen är en ovanligt hög komplexitet, och prio ett är säkerheten för 147 medarbetare och tusentals göteborgare. Tala om utmaning när bygge och vardagsliv ska samsas på samma lilla yta. Hör här:

En livsmedelsbutik ligger insprängd mitt i arbetsplatsen. Den öppnade för allmänheten i nyrenoverade lokaler före jul och besöks av upp till 6000 kunder dagligen.

I direkt anslutning till butiken pågår tunga betongarbeten för att färdigställa ett stort underjordiskt garagedäck. Ovanpå butiken pågår byggnationen av mellanväggar och installationer för det nya kontoret.

TRANSPORTER PÅ MINUTEN. Till detta kommer in- och uttransporter i nära anslutning till butiken. Alla leveranser har planerats minutiöst. Byggmaterialet

FAKTA

MEKTAGONEN

Ett helt komplex med kontor, hotell, livsmedelsbutik, gym, restaurang och frisör. Byggs nu ut med en ny fastighet på 7 våningar och 8 000 kvm. Nu blir Mektagonen ännu mektigare!

Byggherre:
Alecta

Byggstart:
September 2017

Färdigställande:
Q2, 2020

Kontraktssumma:
410 MSEK, exkl moms

måste komma "just in time" och lyftas direkt in i huset eftersom det inte finns plats att lagra större mängder material.

På Mölndalsvägen utanför passerar en strid ström av bilar, cyklar, spårvagnar och gående.

Puh!

STOR FANTASIFÖRMÅGA. – Vi har gjort en stor beredning och analyserat vad som kan hända och hur vi kan förebygga det, hur tredje man ska skyddas och hur tillgängligheten ska säkerställas. Sådana konsekvensanalyser kräver stor fantasi, säger Adam Adielsson, avdelningschef på AF Bygg Göteborg och ständigt närvarande på byggarbetsplatsen.

Han och kollegorna har till och med fått lära sig vad som är viktigt för att driva en framgångsrik livsmedelsbutik.

– Vi måste förstå vilka parametrar som styr de verksamheter som berörs av vårt projekt. Ta det här med butikens tidiga leveranser av bröd och frukt. Att de fungerar är en deal-breaker för god omsättning och återkommande kunder.

KLAR KOMMUNIKATION. Som mest har 147 yrkesarbetare och tjänstemän jobbat i projektet. Alla är

På Mölndalsvägen direkt utanför byggarbetsplatsen passerar en strid ström av bilar, cyklar, spårvagnar och gående.

“ Hos oss på AF är arbetsmiljön prio ett, framdriften kommer i andra hand. Men egentligen går de hand i hand! ”

ADAM ADIELSSON, AVDELNINGSCHEF PÅ AF BYGG GÖTEBORG

medvetna om att Mektagonen är ovanligt utmanande och har därför stort fokus på arbetsmiljö och säkerhet. Men det tog en stund att få styrning och struktur på plats. Adam Adielsson ser god kommunikation som nyckeln.

– Jag har jobbat stenhårt med en tydlig kommunikation, rutiner för möten och uttalat eget ansvar. Upplever man att något är diffust eller konstigt ska man ifrågasätta. Man måste känna att vi som byggare är ytterst ansvariga. Vi måste äga processen, det är jätteviktigt. Den största behållningen rent personligt är att se att det skett en förändring i hur kollegorna hanterar kommunikation och planering.

SÄKER OCH EFFEKTIV. Det händer att man i byggbranschen får höra att det varken finns tid, pengar eller praktiska möjligheter att lägga fokus på att skapa säkra byggarbetsplatser. Då protesterar Adam.

– Hos oss på AF är arbetsmiljön prio ett, framdriften kommer i andra hand. Men egentligen går de hand i hand! Jag är övertygad om att det handlar om god planering, tydlig kommunikation och systematisk uppföljning. Då får vi tryggare arbetsplatser och en effektiv framdrift. ■ ■

FAKTA

MEKTAGONEN

M

Den "geometrisk" formen på den gamla huskroppen. Därför Mektagonen.

2

Två stora byggtkniska utmaningar.

Det nya sjuvåningshuset måste ansluta tätt till den befintliga byggnaden trots mängder av installationer som löper mellan fastigheterna.

En ramp för varubilar måste tåla lasterna från ett framtida hus som ska byggas ovanpå. Rampen är mer eller mindre en brokonstruktion.

185 000

Antal tegelstenar av dubbelbränt, nästan svart danskt tegel.

500

Drigt 500 nya, miljöklassade kontorsplatser med hög teknisk standard.

600

Så många korvar går åt på fredagsgrillningen.

■ **Tide**

<i>Kunde/byggherre</i>	Fleslandsvegen 70 AS / Midgardgruppen
<i>Beskrivelse</i>	Nytt bussanlegg med adm. bygg.
<i>Kontraktssum</i>	63 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Februar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Januar 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Helgesen Tekniske Bygg
<i>Geografisk plassering</i>	Flesland, Bergen

■ **Løvstakkveien 27-29**

<i>Kunde/byggherre</i>	Bergen kommune, Etat for boligforvaltning
<i>Beskrivelse</i>	Rehabilitering av 50 leiligheter, utskifting tak, vinduer og dører
<i>Kontraktssum</i>	45,5 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Mars 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	November 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Åsane Byggmesterforretning
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen

■ **Drammen sykehus**

<i>Kunde/byggherre</i>	Helse Sør-Øst
<i>Beskrivelse</i>	Innstilt til kontrakt for kjellerarbeid på nytt sykehus
<i>Kontraktssum</i>	300 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Hovedentreprise
<i>Oppstart</i>	Mai 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Høsten 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Anlegg
<i>Geografisk plassering</i>	Drammen, Viken

■ **Røakollen D og E**

<i>Kunde/byggherre</i>	OBOS Nye Hjem AS
<i>Beskrivelse</i>	168 leiligheter fordelt på to bygg og med underliggende parkeringskjeller
<i>Kontraktssum</i>	405 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	2. kvartal 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	4. kvartal 2022
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Oslo
<i>Geografisk plassering</i>	Røa, Oslo

■ **Furuset Hageby**

<i>Kunde/byggherre</i>	Omsorgsbygg Oslo KF
<i>Beskrivelse</i>	Sykehjem med 112 plasser med høye miljøkrav
<i>Kontraktssum</i>	484 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise med samspill
<i>Oppstart</i>	Januar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Juni 2023
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Oslo
<i>Geografisk plassering</i>	Furuset, Oslo

■ **Riskebo VKP**

<i>Kunde/byggherre</i>	Stena Renewable AB
<i>Beskrivelse</i>	Vindkraftspark
<i>Kontraktssum</i>	Ca 51 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad
<i>Oppstart</i>	Februar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Juli 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Kanonaden Entreprenad Mälardalen. Avdeling Västmanland/Dalarna
<i>Geografisk plassering</i>	Hedemora kommun, Sverige

■ **Sandsliåsen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Sandsli boligutvikling AS
<i>Beskrivelse</i>	Byggetrinnet består av 70 leiligheter fordelt på fire bygg og parkeringskjeller. Fra før av bygger Betonmast Bergen byggetrinn 3 med totalt 115 enheter, som ferdigstilles i april 2020.
<i>Kontraktssum</i>	120 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Samspillsentreprise
<i>Oppstart</i>	Samspillsfasen er allerede igangsatt, og forventet byggestart er Q3 2020.
<i>Ferdigstillelse</i>	Ikke oppgitt
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Bergen
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen,

■ **Martin & Servera**

<i>Kunde/byggherre</i>	TA Byggproduksjon AB
<i>Beskrivelse</i>	Mark- og grunnleggningsarbeiden for nytt lager
<i>Kontraktssum</i>	44 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad
<i>Oppstart</i>	Januar 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Mai 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Kanonaden Entreprenad Mälardalen AB
<i>Geografisk plassering</i>	Norrköping, Sverige

■ **Åby-Alebo vindkraftpark**

<i>Kunde/byggherre</i>	Stena Renewable AB
<i>Beskrivelse</i>	Byggnation av vågar fundament og IKN nät till 36 st vindkraftverk
<i>Kontraktssum</i>	213 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad med samverkan
<i>Oppstart</i>	Mars 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Juli 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Kanonaden entreprenad AB
<i>Geografisk plassering</i>	Kalmar, Sverige

■ **Asak VBA**

<i>Kunde/byggherre</i>	Halden kommune
<i>Beskrivelse</i>	Nytt vannbehandlingsanlegg
<i>Kontraktssum</i>	100 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Mars 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Januar 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Østfold
<i>Geografisk plassering</i>	Halden

■ **Nytt bilanlegg Kokstaddalen 53**

<i>Kunde/byggherre</i>	Kokstaddalen 53 AS (Bertel O. Steen)
<i>Beskrivelse</i>	Nytt verksted og bilanlegg på Kokstad
<i>Kontraktssum</i>	89,6 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Mars 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Mars 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Helgesen Tekniske Bygg
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen

■ **Rehabilitering Vålerengtunnelen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Statens vegvesen
<i>Beskrivelse</i>	Rehabilitering av tunnel
<i>Kontraktssum</i>	263 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Hovedentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Februar 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Anlegg
<i>Geografisk plassering</i>	Oslo

■ **K134-1 Bispekilen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Bjørvika infrastruktur
<i>Beskrivelse</i>	Kaiarbeider
<i>Kontraktssum</i>	59 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Hovedentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Desember 2020 (del 1)
<i>Forretningsenhet</i>	AF Anlegg
<i>Geografisk plassering</i>	Oslo

■ **Tank- og prosessanlegg Ørland**

<i>Kunde/byggherre</i>	Forsvarsbygg
<i>Beskrivelse</i>	Prosessanlegg for jagerfly
<i>Kontraktssum</i>	178 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Januar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Juli 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Anlegg
<i>Geografisk plassering</i>	Trøndelag

■ **E6 Roterud-Storhove**

(AF er videre til konkretiseringsfasen, ev. signert kontrakt for oppdraget skjer først høsten 2021)	
<i>Kunde/byggherre</i>	Nye Veier AS
<i>Beskrivelse</i>	23 km 4-felts motorvei
<i>Kontraktssum</i>	3750 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Oktober 2021
<i>Ferdigstillelse</i>	Oktober 2025
<i>Forretningsenhet</i>	AF Anlegg
<i>Geografisk plassering</i>	Innlandet

■ **Järfälla – Pumpstation för spillvatten**

<i>Kunde/byggherre</i>	Järfälla kommun
<i>Beskrivelse</i>	Nybyggnad av pumpstation
<i>Kontraktssum</i>	54 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Utförandeentreprenad
<i>Oppstart</i>	Januar 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	April 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Bygg Syd
<i>Geografisk plassering</i>	Järfälla, Sverige

■ **Paradisskolan**

<i>Kunde/byggherre</i>	Borlänge Kommun/ Hemsö Skolfastigheter AB
<i>Beskrivelse</i>	Nybyggnad av skola
<i>Kontraktssum</i>	191 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Utförande entreprenad
<i>Oppstart</i>	November 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Sommeren 2021
<i>Forretningsenhet</i>	HMB Construction AB, Falun
<i>Geografisk plassering</i>	Borlänge, Sverige

■ **Vitsippan**

<i>Kunde/byggherre</i>	Masmästarna AB
<i>Beskrivelse</i>	Nyproduksjon av 65 st hyresrätter
<i>Kontraktssum</i>	87 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad
<i>Oppstart</i>	November 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Høsten 2021
<i>Forretningsenhet</i>	HMB Construction AB, Falun
<i>Geografisk plassering</i>	Falun, Sverige

■ **Trollberget Etapp 2**

<i>Kunde/byggherre</i>	Riksbyggen
<i>Beskrivelse</i>	Nyproduksjon av 28 st bostadsrätter
<i>Kontraktssum</i>	46 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad
<i>Oppstart</i>	Oktober 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Høsten 2021
<i>Forretningsenhet</i>	HMB Construction AB, Uppsala
<i>Geografisk plassering</i>	Sigtuna, Sverige

■ **Drevvikshöjden Etapp 3**

<i>Kunde/byggherre</i>	Familjebostäder
<i>Beskrivelse</i>	Nyproduksjon av 87 st hyresrätter
<i>Kontraktssum</i>	217 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprenad i samverkan
<i>Oppstart</i>	Våren 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Desember 2022
<i>Forretningsenhet</i>	HMB Construction AB, Stockholm
<i>Geografisk plassering</i>	Farsta, Sverige

■ **Eldresenter Eskiltuna**

<i>Kunde/byggherre</i>	Eskiltuna Kommunfastigheter
<i>Beskrivelse</i>	Om- og påbygging av eldre-senteret Spångagården
<i>Kontraktssum</i>	115 MSEK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	I gang
<i>Ferdigstillelse</i>	Sommeren 2022
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Mälardalen
<i>Geografisk plassering</i>	Eskiltuna, Sverige

■ **Kranen**

<i>Kunde/byggherre</i>	BOB Eiendomsutvikling AS
<i>Beskrivelse</i>	Prosjektet omfatter bygging av 39 leiligheter, samt næringslokaler i 1.etasje.
<i>Kontraktssum</i>	82 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Q1 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Sommeren 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Bergen
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen

■ **Utvidelse Oslo lufthavn Gardermoen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Avinor
<i>Beskrivelse</i>	Innstilt til kontrakt for innvendige tekniske arbeider
<i>Kontraktssum</i>	200 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Hovedentreprise som omfatter elektro, rør og ventilasjon
<i>Oppstart</i>	Mars 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	September 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Energi & Miljøteknikk
<i>Geografisk plassering</i>	Gardermoen, Viken

<i>Kunde/byggherre</i>	Askim kommune
<i>Beskrivelse</i>	Rehabilitering av det tidligere sykehuset i Askim til et moderne helsehus.
<i>Kontraktssum</i>	197 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Samspill
<i>Oppstart</i>	I gang
<i>Ferdigstillelse</i>	Q2 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Østfold
<i>Geografisk plassering</i>	Askim, Østfold

■ **Bergen verksted**

<i>Kunde/byggherre</i>	Bane NOR Eiendom AS
<i>Beskrivelse</i>	Nytt verksted for de nye Flirt-togene
<i>Kontraktssum</i>	145 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Generalentreprise
<i>Oppstart</i>	Q4 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Q4 2020
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Bergen
<i>Geografisk plassering</i>	Bergen

■ **Fagerborgkvartalet**

<i>Kunde/byggherre</i>	AXER Eiendom AS
<i>Beskrivelse</i>	145 leiligheter
<i>Kontraktssum</i>	360 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Q4 2019
<i>Ferdigstillelse</i>	Q3 2022
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Romerike
<i>Geografisk plassering</i>	Lillestrøm, Viken

■ **Neset Helseenter**

<i>Kunde/byggherre</i>	Neset kommune (nå Molde kommune)
<i>Beskrivelse</i>	Nytt helseenter i massivt tre
<i>Kontraktssum</i>	96 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Samspill i tidligfase, gjennomføres i totalentreprise.
<i>Oppstart</i>	Pågående samspillsperiode frem til byggestart våren 2020.
<i>Ferdigstillelse</i>	Q4 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Røsand
<i>Geografisk plassering</i>	Eidsvåg i Molde kommune

■ **Aukra kulturhus og svømmehall**

<i>Kunde/byggherre</i>	Aukra kommune
<i>Beskrivelse</i>	Nytt kulturhus med blant annet 25 meters svømmebasseng, bibliotek, aktivitetsrom, kontor, festsal.
<i>Kontraktssum</i>	186 MNOK
<i>Entrepriseform</i>	Samspill i tidligfase, gjennomføres i totalentreprise.
<i>Oppstart</i>	Sommeren 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	Våren 2022
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Røsand
<i>Geografisk plassering</i>	Aukra kommune, Møre og Romsdal

■ **Nytt Volvo-bygg**

<i>Kunde/byggherre</i>	Volvo Real Estate
<i>Beskrivelse</i>	Verksted, kontor og parkeringshus i Göteborg
<i>Kontraktssum</i>	250 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Ikke oppgitt
<i>Ferdigstillelse</i>	Ikke oppgitt
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Göteborg
<i>Geografisk plassering</i>	Göteborg, Sverige

■ **Studentboliger i Kista**

<i>Kunde/byggherre</i>	Ailon Partners AB
<i>Beskrivelse</i>	355 studentboliger i Kista, vest i Stockholm.
<i>Kontraktssum</i>	300 MSEK
<i>Entrepriseform</i>	Totalentreprise
<i>Oppstart</i>	Ikke oppgitt
<i>Ferdigstillelse</i>	Q3 2021
<i>Forretningsenhet</i>	Betonmast Mälardalen
<i>Geografisk plassering</i>	Stockholm, Sverige

■ **Utvidelse Oslo lufthavn Gardermoen**

<i>Kunde/byggherre</i>	Avinor
<i>Beskrivelse</i>	Innstilt til kontrakt for innvendige tekniske arbeider
<i>Kontraktssum</i>	200 MNOK (eks. mva)
<i>Entrepriseform</i>	Hovedentreprise som omfatter elektro, rør og ventilasjon
<i>Oppstart</i>	Mars 2020
<i>Ferdigstillelse</i>	September 2021
<i>Forretningsenhet</i>	AF Energi & Miljøteknikk
<i>Geografisk plassering</i>	Gardermoen, Viken

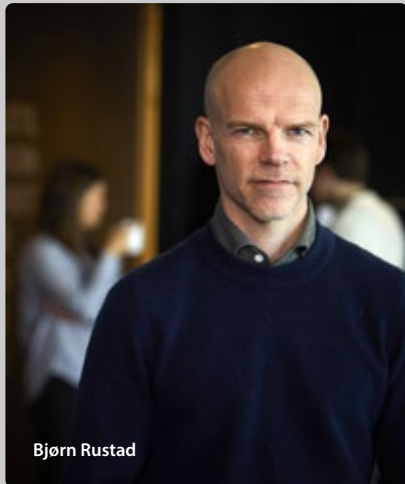
Flere prosjekter finner du på www.afgruppen.no

NYE PROSJEKTER

Gjør tilbudene proffere

Fersk erfaring fra byggherre-siden kommer godt med i Bjørn Rustads jobb som utviklings- og prosjektsjef i AF Byggfornyelse. Han skal nemlig heve kvaliteten på tilbudsdokumenter hos AF.

TEKST KNUT EKERN **FOTO** CATCHLIGHT FOTOSTUDIO

Bjørn Rustad

– Vi jobber grundig og etterrettelig med tilbud i hele konsernet. Likevel har vi potensial til å heve helhetsinntrykket på alt vi leverer fra oss, fra CV-er og tekster til maler og visuelle presentasjoner. De siste månedene har vi jobbet tett med kommunikasjonsavdelingen for å heve kvaliteten på maler og tilbudsdokumenter. Dette er en investering som vil betale seg, mener Bjørn Rustad.

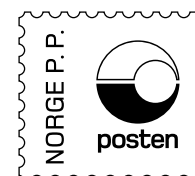
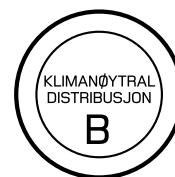
Kalkulert risiko

En sentral del av AF Gruppens strategi er å påta seg operasjonell risiko i prosjektene som forretningsenhetene kan påvirke og kontrollere. Allerede før man leverer tilbud går man grundig gjennom potensiell risiko, noe som gjør det mulig å prise riktig og håndtere risikoen i de ulike prosjektene. Prosjektene må samtidig presenteres på en god måte overfor mottakerne.

– Førsteintrykket som skapes når vi leverer inn et tilbud, kan vi aldri endre på. Derfor må vi sikre at kvaliteten, gjenkjennbarheten og strukturen etterlater et godt helhetsinntrykk, og at vi når gjennom med budskapene våre. Dette fordrer en gjennomtenkt struktur, gode tekster, oversiktighet og gode illustrasjoner i ethvert tilbud, sier Bjørn.

Bjørn kom til AF fra rådgivningsselskapet Atkins der han de siste årene har vært utleid til Oslo kommune. En sentral oppgave i denne jobben har vært å evaluere tilbud på ulike prosjekter. Og kvaliteten har variert enormt på tilbudene han har evaluert. Det samme gjelder tilbydernes evne til å sette seg inn i byggherrens utfordringer og ønsker.

Lyst og entusiasme

SUPERTEAM

Tekst: Kjersti Johannessen Foto: Marie von Krogh

Hva: AF Anlegg har bygget nytt jernbaneverksted for BaneNor Eiendom. **Hvem:** Byggeleder Daniel Lehmann, assisterende prosjektleder Arild Storholm og prosjektleder Gøran Lockert. **Utfordring:** Togverkstedet har omfattende tekniske installasjoner, det var en ny erfaring. **Hvor:** Kvaleberg i Stavanger.

Daniel Lehmann (fra venstre), Arild Storholm og Gøran Lockert har det siste året vært med å bygge nytt togverksted i Stavanger. Nå gleder de seg til nye oppgaver, på samme lag.

Hva har dere jobbet med, prosjektleder Gøran Lockert?

– Vi har bygget et togverksted på 2500 m², og en kontorfløy på 800 m². Prosjektet ble overlevert før jul, og januar gikk med til å få sluttoppgjøret i havn.

Hva var de største utfordringene og hvordan løste dere dem?

– Å bygge et togverksted var helt nytt for oss, og jernbaneteknikk og teknisk utrustning var absolutt utfordrende, men lærerikt.

AF Anlegg overtok prosjektet etter AF Bygg Rogaland. Kontrakten var signert og avtaler gjort, med målpris som entreprisform. Da Go-Ahead overtok Sørlandsbanen, kom de med ønsker om ombygging som ga oss en del tilleggsarbeid. Det ga

tidsmessige utfordringer for å få verkstedet overlevert i rett tid før den nye operatøren skulle ta det i bruk. Gjennom samarbeid med byggherren ble dette løst på en god måte for alle parter.

Det er veldig viktig å ha god kjemi med byggherren. BaneNor Eiendom har vist god forståelse for entreprenørens utfordringer. Sammen har vi funnet gode løsninger underveis og aldri utsatt uavklarte saker, men løst dem løpende. Vi har også hatt med oss gode og profesjonelle underleverandører, helt fra planleggingsfasen. På slutten av prosjektet brukte vi Lean-metodikk, som ga gode resultater.

Hva gjør dere til et godt team?

– Arild og jeg har jobbet sammen

på veiprosjekt helt siden 2007, og i 2016 kom Daniel med i teamet, da vi bygget en unik løsmassekulvert i Porsgrunn.

Vi tre har god kjemi og samarbeider godt. I tillegg er det en fordel at alle har vært ute i praktisk virke, det gir oss ofte en felles praktisk tilnærming på utfordringene. Vi utfyller hverandre også godt faglig med spisskompetanse på ulike områder, blant annet ledelse, kommunikasjon, kontrakt, koordinering, planlegging og oppfølging. Titler og stillingsbeskrivelser er i grunnen underordnet, det viktigste er at utfordringer blir løst på en tilfredsstillende måte. I kommunikasjonen vår er det åpenhet og takhøyde. Vi

kan diskutere og til tider også krangle om faglige spørsmål og avgjørelser, men det kommer alltid noe godt ut av det. I Stavanger delte Arild og jeg leilighet i prosjektperioden. Vi blir jo som et gammelt ektepar, men det fungerer utmerket.

Nå regner vi på neste jobb, og vi vil ut på felles prosjekt igjen. For når man har en kjerne som fungerer godt, er det lettere for andre å komme inn og være gode. Vi har etter hvert fått god erfaring i å ta imot nye unge fremadstormende i prosjektene. Vi har gitt dem oppgaver, ansvar og oppfølging slik at de raskt har funnet seg til rette og gitt dem rom til å utvikle seg. ■ ■